

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Folketingets Ombudsmands beretning

2014

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Folketingets Ombudsmand
Gammeltorv 22
1457 København K

Publikationen kan købes hos:
Rosendahls-Schultz Distribution,
der har beretningen i kommission:

Rosendahls-Schultz Distribution
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Tlf. 43 22 73 00
E-mail: distribution@rosendahls.dk

Beretningen kan hentes på ombudsmandens hjemmeside:
ombudsmanden.dk

Oplag: 2.000 eksemplarer
Sat med Adobe Caslon Pro/Scene Std
Trykt hos Rosendahls, København
Printed in Denmark 2015

Grafisk design
Conduce

Fotograf
Jasper Carlberg

ISSN 1902-0120

INDHOLDSFORTEGNELSE

2014 i ombudsmandsinstitutionen Folketingets Ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen	8
Organisation	20
Ministerbetjeningsreglen – et år efter Specialkonsulent Lise Puggaard, Område 1	40
Esbjerg-sagen – skarp kritik efter tilsynsbesøg Fuldmægtig Mette Kildegaard Hansen, Børnekontoret	48
Ombudsmandens usynlige hjælp Områdechef Kirsten Talevski, Område 2	56
Tålt ophold – bag om sagen Afdelingschef Morten Engberg, Tilsynsafdelingen	64
Fakta om tilsyn	70
ÅRET KORT	<hr/>
Året i tal	99
Regnskab 2014	113
Udvalgte ombudsmandsudtalelser	117
Nyheder offentliggjort i 2014	123

TIL FOLKETINGET

I overensstemmelse med ombudsmandslovens § 11, stk. 1 og 2 (lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013), afgiver jeg hermed beretning for 2014.

København, marts 2015

JØRGEN STEEN SØRENSEN

2014 | OMBUDSMANDS- INSTITUTIONEN

Jørgen Steen Sørensen
Folketingets Ombudsmand

Ombudsmandens beretning har hidtil været udgivet i begyndelsen af oktober i året efter beretningsåret. Det er sent.

Det er med virkning for beretningsåret 2014 lykkedes at fremrykke processen, så beretningen nu kan udkomme allerede i april det følgende år. Det er vi glade for. Det vil forhåbentlig medvirke til at gøre beretningen yderligere aktuel og nærværende.

HVAD HAR PRÆGET INSTITUTIONEN I 2014?

2014 i ombudsmandsinstitutionen var som alle andre år præget af en mangfoldighed af opgaver. De løbende klagesager, sager rejst på eget initiativ, tilsynsbesøg, børneområdet, internationalt arbejde og optimering af institutionens arbejdsmetoder er blot nogle af dem.

Men når vi selv ser tilbage på året, tænker vi nok især på to ting.

Den ene er den nye offentlighedslov, der trådte i kraft 1. januar 2014. Offentlighedsloven er en hjørnesten i et åbent samfund, og ombudsmanden er i realiteten sidste station på vejen med hensyn til uafhængig sikring af, at den bliver overholdt. Det har derfor været vigtigt for os at komme godt fra start, og gennem sidste halvdel af 2013 forberedte vi os grundigt. Bl.a. ved fastlæggelse af et nyt koncept for den måde, vi behandler sagerne på.

Der har været en lang række nye spørgsmål at tage stilling til både for myndighederne og ombudsmanden. Men myndighederne har lagt kræfter i korrekt anvendelse af loven og i at behandle begæringer om aktindsigt hurtigt. Det sidste er jo et markant krav under den nye lov, især af hensyn til medierne.

Kritikprocenten – altså andelen af undersøgte sager, der medfører kritik eller henstilling – har ligget højt, nemlig på ca. 50. Det skal ses i forhold til en generel kritikprocent på ca. 30 i 2014. Dette må først og fremmest tages som udtryk for, at den nye lov er vanskelig, og at mange problemstillinger skal finde deres leje. Det bliver en vigtig opgave for ombudsmandsinstitutionen at medvirke til i de kommende år.

Da loven trådte i kraft, satte vi os for, at vi på linje med myndighederne vil være hurtige. Vi opstillede som mål, at klagerne skal have svar, senest 20 arbejdsdage efter at deres sag er klar til vurdering. I komplicerede sager er målet 40 dage. Vores gennemsnitlige sagsbehandlingstid i 2014 var ca. 22 dage, og det er vi meget tilfredse med.

Den utvivlsomt mest kontroversielle bestemmelse i den nye lov er den såkaldte ministerbetjeningsregel i § 24. I en særlig artikel i beretningen beskriver specialkonsulent Lise Puggaard de vigtigste problemstillinger, som denne bestemmelse indtil videre har givet anledning til.

Set indefra var det andet store tema i 2014 en omfattende omstrukturering af ombudsmandsinstitutionen og indførelse af nye metoder til driftsstyring mv.

Principperne bag – ikke mindst hensynet til hurtig og effektiv behandling af borgernes sager – har jeg beskrevet i beretningen for 2013, og vi er nu godt på vej i den praktiske implementering. Det eneste større element i den nye driftsform, som vi ikke nåede i 2014, var etablering af et koncept for mål- og resultatstyring. Det vil blive gennemført i løbet af 2015, og så er vi langt med den samlede modernisering af ombudsmandsinstitutionen, som vi tog fat på for et par år siden.

Vi har herudover arbejdet med metoder til at løse sager mere effektivt og formået end ved tunge og ressourcekrævende undersøgelser – f.eks. ved at skubbe øjensynligt velbegrundede klager videre til myndighederne og se, om de ikke vil overveje sagen en gang mere. Spørgsmålet om ”smarte” måder at løse sager på beskriver områdechef Kirsten Talevski i øvrigt i en særskilt artikel i beretningen.

Vi forsøger også at være meget opmærksomme på, hvornår sager skal tages op over for de umiddelbart ansvarlige myndigheder – f.eks. den pågældende kommune – og hvornår de skal løftes op på højt niveau.

I årsberetningen for 2012 beskrev vi f.eks., hvordan Socialministeriets Magt-anvendelsesudvalg kom til verden, fordi vi tog en række konkrete spørgsmål

om magtanvendelse over for børn og unge op, ikke over for de enkelte døgninstitutioner mv., men over for det tværgående ansvarlige ministerium.

Et eksempel på det samme i 2014 var, da vi over for Finansministeriet (og Justitsministeriet) tog det meget væsentlige problem op, at offentlige IT-systemer ofte ikke indrettes, så de tager højde for basale forvaltningsretlige krav. Det er ikke bare i strid med lovgivningen, det er også et alvorligt retssikkerhedsproblem. Det tog Finansministeriet meget alvorligt, og der er nu iværksat en række initiativer til forebyggelse af disse problemer (FOB 2014-34).

TRE HØJPROFILEREDE SAGER

Ét er, hvad der set fra vores egen institution har fyldt i beretningsåret. Noget andet, hvad der har givet anledning til særlig offentlig opmærksomhed.

En sag, der fik betydelig omtale, er den såkaldte Adam Holm-sag (FOB 2014-12). Den drejede sig om *ytringsfrihed for medarbejdere i DR*.

Nyhedsvært i DR Adam Holm skrev som privatperson en kronik i Politiken, hvor han med udgangspunkt i en ung bekendts tragiske død fremsatte stærkt negative udtalelser om religion og religiøse mennesker.

DR kom helt galt fra start i denne sag. Adam Holm fik en tjenstlig påtale og samtidig besked om, at han fremover skulle have DR's tilladelse, hvis han som privatperson ville ytre sig offentligt. Begge dispositioner var ulovlige, og den sidste havde tilmed karakter af grundlovsstridig censur. Det udtalte vi skarp kritik af, og DR havde allerede inden da ophævet begge reaktioner.

Tilbage stod imidlertid et mere grundlæggende problem. På den ene side har ansatte i DR – som andre offentligt ansatte – vidtgående ytringsfrihed, så længe de udtaler sig privat. På den anden side er DR underlagt en fundamental lovmæssig pligt til saglighed og upartiskhed i nyhedsformidlingen. Vil offentligheden f.eks. kunne have tillid til DR, hvis Adam Holm den ene dag som privatperson i en kronik fordømmer tro og religion og den næste dag som nyhedsvært er DR's ansigt udadtil i en saglig og upartisk belysning af samme spørgsmål?

Det er et reelt dilemma. DR har faktisk allerede retningslinjer på området, som tilsigter en balance mellem de modstridende hensyn, og som vi i sagen accepterede på det principielle plan. Hvis blot DR havde fulgt sine egne regler, var det næppe gået så galt. Men det gjorde det altså.

Udgangen på den konkrete sag blev, at DR frafaldt samtlige ledelsesreaktioner over for Adam Holm, og samtidig forklarede DR ham – med sigte på fremtiden – hvad det konkret var for dele af kronikken, der måtte anses for problematiske for DR's troværdighed som saglig og upartisk nyhedsformidler. Tavlen blev altså visket ren, og DR iværksatte organisatoriske og proceduremæssige ændringer for at undgå lignende fejl igen.

Man kan håbe, at Adam Holm-sagen har bidraget til mere klarhed og eftertanke, men der er næppe tvivl om, at vi står med en væsentlig problemstilling. Ikke mindst i de sociale mediers tidsalder er der – også for journalister – kort fra tanke til ord, og det er undertiden svære grænser, der skal trækkes. DR skal kunne varetage berettigede hensyn til saglighed og upartiskhed i nyhedsformidlingen, også selv om det indebærer visse begrænsninger i, hvad man som fremtrædende nyhedsvært kan offentliggøre af personlige synspunkter. Men det skal ske i lyset af et fundamentalt udgangspunkt om ytringsfrihed. Og med væsentlig sikrere hånd end i Adam Holms sag.

I en helt anden boldgade havde vi den såkaldte MRSA-sag (FOB 2014-8). Den drejede sig om, hvorvidt der er aktindsigt i, *hvilke svinebesætninger der er smittet med penicillinresistente stafylokokker (MRSA)*.

Kunne man med offentlighedsloven og den særlige lov om aktindsigt i miljøoplysninger få adgang til disse oplysninger? De journalister, der ønskede aktindsigt, mente, at det er vigtigt for offentligheden at vide, hvor de smittede besætninger er. Men heroverfor stod andre interesser – f.eks. hensynet til, at landmændene og deres familier ikke unødigt udstilles og stigmatiseres i lokalsamfundet.

Loven om aktindsigt i miljøoplysninger giver særlig vid adgang til myndighedernes dokumenter, og selv om hensynet til ikke at udsætte landmændene og deres familier for stigmatisering var sagligt og vigtigt, var det ikke tilstrækkeligt dokumenteret, at det faktisk ville ske som følge af aktindsigt. Det spillede også en rolle for vores juridiske vurdering, at det forhold, at en svinebesætning er smittet, ikke betyder, at landmanden og dennes familie også er det.

Fødevaremyndighederne tog vores udtalelse til efterretning og besluttede at give aktindsigt. Samtidig besluttede de imidlertid at suspendere selve udleveringen af oplysningerne. Det gjorde de med den begrundelse, at Landbrug & Fødevarer nu havde anlagt sag mod myndighederne ved domstolene, med påstand om at oplysningerne ikke skulle udleveres, og samtidig begæret opsættende virkning af søgsmålet.

Der forelå en helt usædvanlig situation, og myndighederne var så at sige kommet i klemme mellem ombudsmanden og domstolene. Kan en myndighed suspendere aktindsigt alene med den begrundelse, at der er anlagt sag ved domstolene og begæret opsættende virkning? Ovenikøbet efter at ombudsmanden har været inde i sagen? Men kan myndighederne omvendt ignorere et sagsanlæg og bare udlevere dokumenterne? Skaden vil jo være uoprettelig, hvis domstolene nu kommer frem til, at der faktisk ikke *er* ret til aktindsigt.

I den konkrete sag valgte vi at lade myndighedernes beslutning om suspension ligge. Realiteten var, at vi ville komme til at foregribe den beslutning om opsættende virkning, som domstolene stod over for at skulle træffe, og der var i øvrigt tale om en sag med meget komplicerede retlige spørgsmål og stærke interesser involveret.

Kan myndigheder så fremover bare nægte aktindsigt, fordi nogen når at anlægge retssag, før dokumenterne er udleveret? Nej, det kan de ikke. Nu tvivler jeg på, at det er en problemstilling, vi kommer til at se ret ofte – vi har vistnok aldrig set den før – og i givet fald må den løses i lyset af de konkrete omstændigheder. Men den illustrerer en usædvanlig vinkel af forholdet mellem ombudsmanden og domstolene.

En tredje sag, der trak overskrifter, drejede sig om *bespareelsesplaner på børneområdet i Guldborgsund Kommune* (FOB 2014-9).

Vi modtog fra en anonym whistleblower i kommunen en intern spareplan, der lagde op til markante reduktioner i de kommunale udgifter. Besparelserne skulle bl.a. ske ved at hjemtage 30-40 pct. af de børn, der var anbragt i plejefamilier. Det fremgik ikke, hvordan dette skulle kunne ske inden for rammerne af loven (bl.a. Barnets Reform).

Det er helt forståeligt, at økonomisk trængte kommuner leder efter sparemuligheder. Men her stod man med en sag, der måtte give reel bekymring for, at prisen for besparelser ville være tilsidesættelse af udsatte børns grundlæggende rettigheder. Vi måtte alvorligt advare, og kommunen meddelte, at spareplanen ikke var blevet og ikke ville blive gennemført.

Sagen er givetvis udtryk for et generelt problem i kommuner, der har vanskeligt ved at få økonomi og pligter til at hænge sammen, men det er ikke et problem, som ombudsmanden kan løse. Så længe kommunerne holder sig inden for loven, har de stor frihed til at regulere f.eks. serviceniveauer op og ned. Men intet

besparelsesbehov kan legitimere lovbrud – mindst af alt, når det er udsatte børns forhold, der er i spil. Det vil være et opmærksomhedsområde for os også fremover.

Børneområdet har i det hele taget høj prioritet hos os, også i kraft af vores særlige Børnekontor. I en særskilt artikel i beretningen fortæller fuldmægtig Mette Kildegaard Hansen om nogle meget omtalte børnesager fra Esbjerg Kommune.

VIGTIGE SAGER, DER IKKE TRAK OVERSKRIFTER

Det kan være vanskeligt at forudse, hvilke sager der udløser stor omtale, og hvilke der ikke fanger den offentlige opmærksomhed. Sager, som vi synes bør have bred interesse, kan nogle gange gå hurtigt hen over scenen. Og sager, som vi ikke selv ser de store principper i, kan det gå omvendt.

Jeg vil nævne et par sager fra beretningsåret i den første kategori. Altså sager, som gav meget lidt opmærksomhed, men som faktisk rører ved vigtige spørgsmål.

Et følsomt udlændingepolitisk spørgsmål er, hvordan man skal stille sig til *udenlandske børn, som vil tilbage til Danmark efter f.eks. at have været på genopdragsrejse i hjemlandet*. I disse tilfælde vil barnets opholdstilladelse i Danmark være bortfaldet, men myndighederne kan dispensere eller give barnet en ny opholdstilladelse.

I lyset af en højesteretskendelse fra november 2012 rejste vi på eget initiativ spørgsmål om myndighedernes praksis i disse sager – navnlig for at sikre, at myndighederne administrerer i fuld overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det førte til, at myndighederne justerede deres praksis, således at vurderingen nu er mindre firkantet og navnlig beror på en konkret vurdering af, i hvilket omfang barnet allerede inden udlandsopholdet er blevet formet af det danske samfund.

Det er spørgsmål af betydning for ikke helt få børns liv og skæbne. Nogen særlig omtale fik sagen imidlertid ikke. Måske manglede der et konkret barn at hæfte sagen op på. Måske forbandt man sagen for meget med tør administrativ praksis og for lidt med menneskeskæbner. Men menneskeskæbner var præcis, hvad den drejede sig om (nyhed af 1. september 2014).

En anden sag handlede om forholdene for levendefødte, men uafvendeligt døende spædbørn, der er kommet til verden efter abort eller ekstremt tidlig fødsel (FOB 2012-10). Det var en sag, som vi rejste tilbage i 2011 efter medieomtale af, at disse børn i nogle tilfælde blev overladt til at dø alene i ”skyllerum” på fødeafdelingerne.

Sagen gav anledning til langvarig dialog mellem ombudsmanden og sundhedsmyndighederne, og den resulterede i efteråret 2013 i, at alle landets fødeafdelinger nu har præcise instrukser for, hvordan der skal ydes omsorg i den tid, hvor barnet er i live. Intet kan ændre på det ulykkelige i disse tilfælde, og det kan være grænseoverskridende bare at tænke på, at børn skal dø, få timer efter at de er født. Men næppe nogen vil være uenig i, at de skal have al den omsorg, varme og værdighed, som de kan få i deres korte liv. Det er nu sikret, som nævnt efter dialog med de ansvarlige sundhedsmyndigheder (nyhed af 25. februar 2014).

Heller ikke denne sag fik meget omtale i medierne, og man kan spørge hvorfor. Skyldtes det f.eks., at der nu var fundet den efter omstændighederne bedste løsning, og at det var sket i fint samarbejde mellem ombudsmanden og myndighederne? Er det helt enkelt sådan, at sager med konflikt og strid har lettere vej til medierne end sager, hvor vanskelige spørgsmål finder gode løsninger? Eller manglede der også her en helt konkret ”case”?

Mit sigte er selvsagt ikke at beklage mig over, at nogle ombudsmandssager ikke får den omtale, som vi egentlig synes, at problemstillingerne kunne fortjene, og vi må selvfølgelig altid overveje, om vores egen formidling har været god nok. Men pointen er, at vi også bag avisoverskrifterne behandler mange sager med vidtrækkende perspektiver for det enkelte menneske.

SAMARBEJDET MED KINA

Det har i mange år været en vigtig del af ombudsmandsinstitutionens arbejde at støtte lande ude i verden, der gerne vil arbejde med ombudsmandsordninger eller i det hele taget med retssikkerhed for borgerne.

I beretningen for 2013 beskrev vi, hvordan en ny aftale med Udenrigsministeriet giver os bedre rammer for dette arbejde. Vi beskrev også forskellige aktuelle samarbejdsprojekter vedrørende bl.a. Kina.

I 2014 investerede vi igen mange ressourcer i samarbejdet med Kina på grundlag af de memoranda of understanding, som vi i 2013 underskrev med to centrale kinesiske ministerier (Ministry of Supervision og State Bureau for Letters and Calls). Et grundelement i aftalerne er, at kineserne gerne vil lære noget om den danske ombudsmandsinstitution og dansk forvaltningskultur.

Det er en sag, der bliver prioriteret højt af de kinesiske myndigheder, og under et nyt besøg i Beijing i juni 2014 havde jeg bl.a. lejlighed til at møde Wang Qishan, medlem af Politbureauets Stående Komite og en af Kinas øverste ledere. Han er særligt ansvarlig for korruptionsbekæmpelse og god forvaltning, og han gav udtryk for, at Kina har meget at lære af Danmark.

I november var en kinesisk delegation under ledelse af minister Shu Xiaoquin så på besøg i Danmark og havde – ud over ombudsmandsinstitutionen, Folketingets formand og udenrigsministeren – lejlighed til at besøge både centrale og lokale danske myndigheder. Det var bl.a. tankevækkende at se, hvor imponeret en minister i et land med 1,3 mia. indbyggere kunne blive over et borgerservicecenter i Helsingør Kommune. Den danske forvaltning har sine problemer, men i internationalt perspektiv er den et forbillede. Det skal vi ikke glemme.

Tiden må vise, hvad der helt konkret kommer ud af samarbejdet. Men hvis den danske ombudsmandsinstitution kan spille bare en lille rolle i retning af at understøtte en god udvikling i Kina, er kræfterne godt anvendt.

EN BEMÆRKNING OM MENNESKER PÅ TÅLT OPHOLD

Vi beskæftigede os i 2014 med langt mere, end der er plads til at fortælle her. Fra forholdene i grønlandske detentioner til gabestokordninger for sundhedspersoner. Fra magtanvendelse over for børn på psykiatriske afdelinger til regeringens oplysningskampagne om den fælles patentdomstol.

Det er altid svært at sige, hvad der har gjort størst indtryk i et beretningsår – det vil ofte være som at sammenligne pærer og bananer. Men meget højt på min egen liste står vores sag om forholdene for personer på tålt ophold i Center Sandholm (FOB 2014-42). Den beskriver afdelingschef Morten Engberg i en særlig artikel her i beretningen.

Det er en sag om mennesker, som ikke har ret til at være i landet, men som heller ikke kan sendes hjem. F.eks. fordi de risikerer dødsstraf eller tortur. De er uønskede i Danmark, men vi har ansvaret for dem. De lever i Center

Sandholm på ubestemt tid og under forhold, der kun kan beskrives som meget belastende og begrænsende for grundlæggende livsførelse.

De skal bo i Sandholm. De har meldepligt til politiet, som hovedregel dagligt. Deres fysiske boligforhold er dårlige. De må ikke arbejde. De har meget få økonomiske midler til rådighed. De er i vidt omfang afskåret fra at lave deres egen mad og bestemme, hvad og hvornår de vil spise. De har meget svære rammer for deres liv. Og i modsætning til indsatte i fængsler ved de ikke, hvornår det slutter. Eller *om* det slutter.

Der er ingen lette løsninger, og der er utvivlsomt behov for forskellige former for kontrol med disse mennesker.

Men der er grund til at tage en dyb indånding og gennemtænke ordningen ud fra alle relevante hensyn – også almenmenneskelige og humane. Vi har et rodfæstet princip om, at samfundet ikke skal byde mennesker hårdere livsvilkår, end relevante hensyn nødvendiggør. Spørgsmålet er, om vi med god samvittighed kan sige, at det også gælder her.

Sag nr. 14/02772

Kommunen gav afslag, da en borger på sin fars vegne søgte om personlige tillæg til bl.a. økologisk kost, vitaminpiller og varmtvandssvømning. Da borgeren – på klagefristens sidste dag – gik op på kommunen for at klage over afslaget, var der lang kø, og en vagt henviste hende til at smide klagen i kommunens postkasse. Desværre viste det sig, at postkassen først blev tømt efter klagefristens udløb. Det betød, at Ankestyrelsen afviste klagen.

Borgeren klagede til ombudsmanden, som sendte sagen til Ankestyrelsen for at få afklaret, om Ankestyrelsen kunne se bort fra, at klagefristen ikke var overholdt. Ankestyrelsen besluttede sig for alligevel at behandle klagen, men var stort set enig med kommunen i, at borgerens far ikke skulle have de personlige tillæg. Ankestyrelsen bad dog kommunen se på spørgsmålet om varmtvandssvømning igen.

Ombudsmanden kan først behandle en klage, når de administrative klagemuligheder er udnyttet.

Sag nr. 13/00228

En kvinde i fleksjob ønskede at flytte til en anden kommune. Hun henvendte sig i god tid inden flytningen til den nye kommune for at få et fleksjob der, men fik ingen vejledning om sine rettigheder. Herefter sagde hun sit fleksjob op og flyttede.

I den nye kommune fik kvinden hverken et nyt fleksjob eller den såkaldte ledighedsydelse, fordi kommunen betragtede hende som selvforskyldt ledig. Kvinden klagede til ombudsmanden, som bad beskæftigelsesankenævnet tage stilling til, om kvinden havde fået tilstrækkelig vejledning af kommunen. Da beskæftigelsesankenævnet blev nedlagt, overgik sagen til Ankestyrelsen, som nåede frem til, at kommunen burde have vejledt kvinden bedre. Sagen endte derfor med, at Ankestyrelsen ændrede kommunens afgørelse, så kvinden fik ret til ledighedsydelse.

45 pct. af de sager, ombudsmanden afsluttede i 2014, handlede især om indholdet af afgørelser fra myndigheder.

Sag nr. 14/02018

Tre ubemandede rastepladser ved danske motorveje fik besøg af et tilsynshold fra ombudsmanden, der undersøgte, om handicaptolletter og andre faciliteter levede op til kravene om handicaptilgængelighed.

I en rapport blev der peget på problemer med tilgængeligheden af handicaptolletterne for f.eks. kørestolsbrugere og mennesker med nedsat kraft i arme og hænder. Et andet problem var, at det var svært at finde en oversigt over rastepladser med handicaptolletter på Vejdirektoratets hjemmeside.

Vejdirektoratet, som er ansvarligt for rastepladserne, tog initiativ til at rette op på manglerne. Desuden besluttede direktoratet, at det ville foretage en gennemgang af alle ubemandede rastepladser for at sikre bedre tilgængelighed.

Ombudsmanden fører tilsyn med handicaptilgængelighed på offentlige steder – dels for at følge med i udviklingen på området, dels for at gøre opmærksom på konkrete fejl og mangler.

Sag nr. 13/04337

Ombudsmanden blev i 2010 opmærksom på, at Fødevareministeriets Klagecenter modtog et stærkt stigende antal klagesager om landbrugsstøtte, og at de forventede sagsbehandlingstider var steget til op mod to år. Han besluttede at gå ind i sagen på eget initiativ og bad Fødevareministeriets departement om at oplyse, hvilke initiativer der var taget eller planlagt for at nedbringe sagsbehandlingstiden. Han bad også departementet om at holde ham orienteret om udviklingen.

Herefter modtog ombudsmanden løbende underretning fra departementet om udviklingen i klagecentrets sagsbehandlingstid. I april 2014 kunne departementet oplyse, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid siden marts 2013 var faldet fra et år til cirka fem måneder. I lyset af denne udvikling afsluttede ombudsmanden sagen i forhold til Fødevareministeriets Klagecenter.

Ombudsmanden har selv opstillet mål for sine sagsbehandlingstider. Det er bl.a. et mål, at 75 pct. af de klagesager, der realitetsbehandles, afsluttes inden for seks måneder. Det var tilfældet for 80 pct. af disse sager i 2014.

Sag nr. 14/02518

Det var ikke i orden at eksperimenterere med de godkendte behandlingsmetoder, erfarede en handicaphjælper hos en respiratorpatient. Først fratog hospitalets respiratorcenter ham tilladelsen til at fungere som respiratorhjælper. Derefter blev han afskediget og bortvist af det vikarbureau, hvor han var ansat.

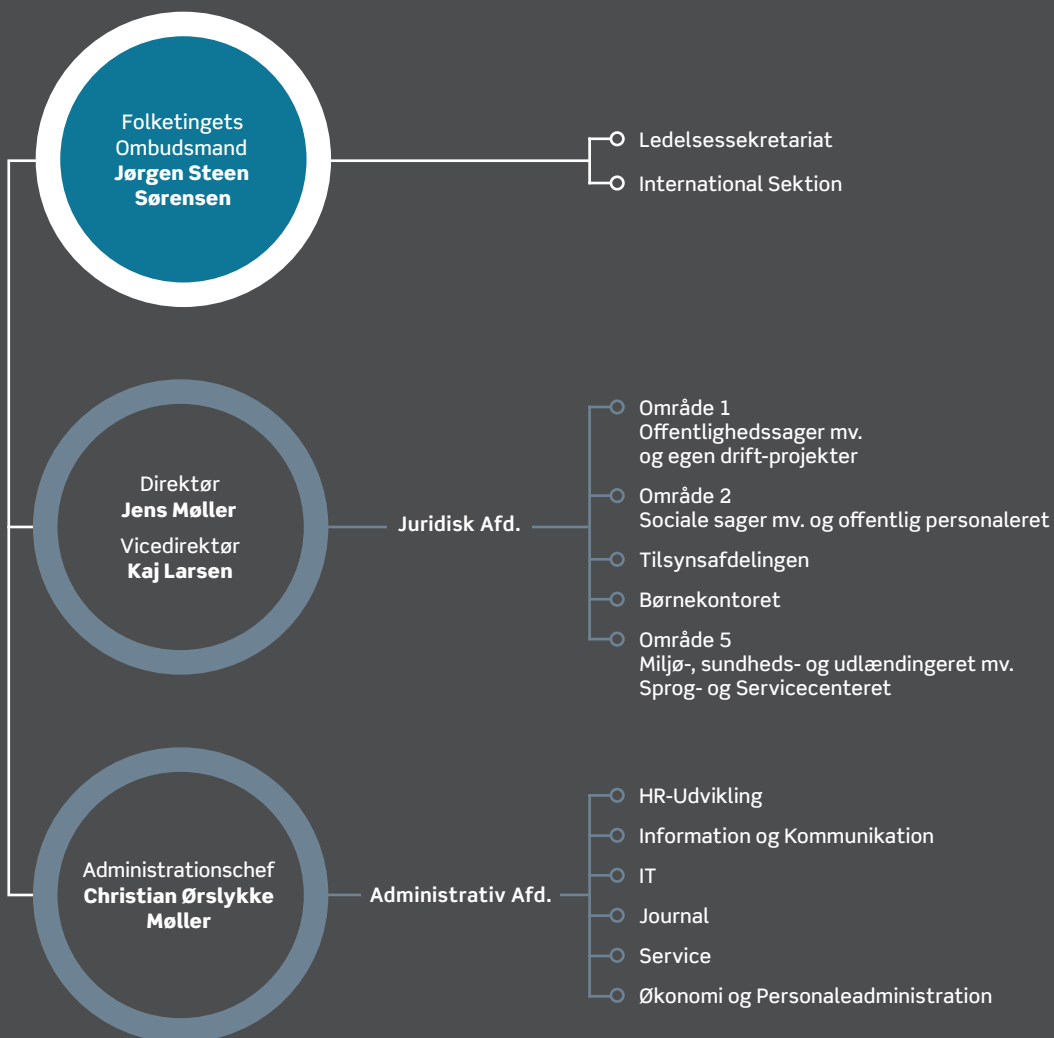
Handicaphjælperen klagede til hospitalet, men hospitalet afslog at ændre opfattelse. En ny klage førte heller ikke til noget. Da handicaphjælperen henvendte sig til ombudsmanden, var der gået mere end et år siden hospitalets første svar. Fordi hospitalet i sit andet svar blot henviste til, hvad det tidligere havde skrevet, måtte ombudsmanden afvise klagen som forældet.

Vil man klage til ombudsmanden over en afgørelse, skal det ske, inden der er gået et år – det er et krav i ombudsmandsloven.

ORGANISATION

DIREKTION

AFDELINGER

Direktør

Jens Møller

Vicedirektør

Kaj Larsen

Folketingets Ombudsmand

Jørgen Steen Sørensen

Administrationschef

Christian Ørslykke Møller

Pr. 31. december 2014

LEDELSESSEKRETARIAT OG INTERNATIONAL SEKTION

Ledelsessekretariat og International Sektion

Konsulent Jens Olsen
Specialkonsulent Christian Ougaard
Kontorfuldmægtig Jannie Svendsen
Kommitteret Jon Andersen
Kommunikationskonsulent Jacob Berner Moe
Studertermedhjælper Axel Crüger

Pr. 31. december 2014

OMRÅDE 1
- OFFENTLIGHEDSSAGER MV.
OG EGEN DRIFT-PROJEKTER

Områdechef Karsten Loiborg
Kontorchef Lisbeth Adserballe
Souschef Christina Ladefoged
Specialkonsulent Lise Puggaard
Specialkonsulent Michael Gasbjerg Thuesen
Fuldmægtig Janne Lundin Vadmand
Fuldmægtig Karina Sanderhoff
Fuldmægtig Kirsten Broundal
Fuldmægtig Martin Reinseth
Fuldmægtig Pi Lundbøl Stick
Studentermehhjælper Christian Nikolaj Søberg
Studentermehhjælper Mikkel Lindberg Laursen
Ekstern konsulent, professor, dr.jur. Jan Pedersen,
Aarhus Universitet

Centrale arbejdsområder

- Offentlighedssager
- Skatter, afgifter, inddrivelse mv.
- Markeds- og forbrugerforhold, selskaber mv.
- Valg, personregistrering, våben, pas, procesbevillinger mv.
- Transport, kommunikation, veje, færdsel mv.
- Uddannelse og forskning
- Kirke og kultur
- Egen drift-projekter
- Særlige faglige opgaver

Pr. 31. december 2014

OMRÅDE 2 - SOCIALE SAGER MV. OG OFFENTLIG PERSONALERET

Områdechef Kirsten Talevski
Kontorchef Susanne Veiga
Souschef Marjanne Kalsbeek
Specialkonsulent Elizabeth Bøggild Nielsen
Fuldmægtig Ann Thagård Gregersen
Fuldmægtig Camilla Bang
Fuldmægtig Linette Granau Winther
Fuldmægtig Nina Melgaard Ringsted
Fuldmægtig Pernille Helsted
Fuldmægtig Peter Kersting
Studertermedhjælper Nina Mojaza
Studertermedhjælper Trine Louise Mågård Hansen

Centrale arbejdsområder

- Social- og arbejdsmarkedsret
- Offentlig personaleret

Pr. 31. december 2014

Afdelingschef Morten Engberg
Souschef Erik Dorph Sørensen
Souschef Stine Marum
Specialkonsulent Rikke Ilona Ipsen
Fuldmægtig Camilla Schroll
Fuldmægtig Klavs Kinnerup Hede
Fuldmægtig Marta Warburg
Fuldmægtig Mette Vestentoft
Fuldmægtig Sofie Hedegaard Larsen
Fuldmægtig Ulrik i Hjøllum
Handicapkonsulent Anders J. Andersen
Overassistent Jeanette Hansen
Studentermødjhælper Adam Fussing Clausen
Studentermødjhælper Rune Werner Christensen

**Tilsynsafdelingen leder embedets
tilsynsvirksomhed, der især omfatter:**

- Fængsler
- Arresthuse
- Kriminalforsorgens pensioner
- Detentioner
- Psykiatriske afdelinger
- Sociale og socialpsykiatriske botilbud
- Ligebehandling af mennesker med handicap
- Tvangsmæssig udsendelse af udlændinge

**Tilsynsafdelingen behandler især
konkrete sager om:**

- Straffuldbyrdelse og varetægtsfængsling
- Politi og straffesager
- Psykiatri
- Sociale institutioner

Pr. 31. december 2014

Kontorchef Bente Mundt
Souschef Mette Ravn Jacobsen
Børnesagkyndig Irene Rønn Lind
Fuldmægtig Hanne Nørgård
Fuldmægtig Mai Vestergaard
Fuldmægtig Mette Kildegaard Hansen
Fuldmægtig Morten Bech Lorentzen
Studertermedhjælper Christopher Gjerding

Børnekontoret afholder tilsynsbesøg i offentlige og private børneinstitutioner, f.eks.:

- Sociale institutioner og private opholdssteder for døgnanbragte børn
- Plejefamilier
- Skoler, herunder privatskoler
- Asylcentre
- Børneafdelinger på hospitaler og børnepsykiatriske afdelinger
- Daginstitutioner

Børnekontoret behandler især konkrete sager om:

- Hjælpeforanstaltninger for børn og unge
- Sociale serviceydelser til børn
- Familieret (samvær mv., bidrag og adoption)
- Folke-, efter- og friskoler
- Børneinstitutioner
- Andre sager, der særligt vedrører børns rettigheder

OMRÅDE 5
- MILJØ-, SUNDHEDS- OG UDLÆNDERET MV.
- SPROG- OG SERVICECENTERET

Kontorchef Johannes Martin Fenger
Souschef Jørgen Hejstvig-Larsen
Souschef Vibeke Lundmark
Fuldmægtig Cecilie Boel Winther
Fuldmægtig Christoffer Bruus
Fuldmægtig Kresten Gaub
Fuldmægtig Kristine Holst Hedegaard
Fuldmægtig Lykke Leth Nielsen
Fuldmægtig Tina Andersen
Studentermødjælper Christian Degnbøel
Østergaard

Centrale arbejdsområder

- Miljø og planlægning
- Byggeri og boliger
- Energi
- Fødevarer og landbrug
- Kommuner og regioner mv.
- Sundhedsvæsen ekskl. psykiatri
- Udlændinge
- Person- og navneret, fonde og arv

Sprog- og Servicecenteret

Souschef Vibeke Lundmark
Kontorfuldmægtig Lisbeth Nielsen
Overassistent Gurli Søndergaard
Overassistent Marianne Anora Kramath Jensen

Centrale arbejdsområder

- Oversættelse (engelsk og tysk)
- Korrekturlæsning
- Tolkeformidling
- Produktionsstatistik
- Klagebekræftelse
- Gæste- og mødekoordinering

Centrale arbejdsområder

- Den årlige beretning
- Økonomi og personale
- Kontrakter og indkøb
- HR-udvikling
- Organisationsudvikling
- Information og kommunikation
- IT
- Service og vedligehold
- Journal

Administrationschef Christian Ørslykke Møller

HR-Udvikling

Personalekonsulent Lisbeth Kongshaug

Information og Kommunikation

Informationskonsulent Karen Nedergaard

Referent Eva Jørgensen

Referent Julie Gjerrild Jensen

Overassistent Birgit Kehlet-Hansen

IT

IT-driftsmedarbejder Seyit Ahmet Özkan

IT-driftsmedarbejder Uffe Larsen

IT-studertermedhjælper Sonny Manjit Singh

Journal

Journalleder Carina Haar Hillbrandt
Kontorfuldmægtig Lisbet Pedersen
Overassistent Denise Schärfe
Overassistent Harriet Lindegaard Hansen
Overassistent Olga Bardenshtein

Service

Serviceleder Jeanette Schultz
Driftsmedarbejder Flemming Wind Lystrup
Driftsmedarbejder Niels Clemmensen
Husbetjent Annitta Lundahl
Husbetjent Charlotte Jørgensen
Husbetjent Kirsten Morell
Husbetjent Suphaporn Nielsen
Husbetjent Susanne Pedersen

Økonomi og Personaleadministration

Controller Torben Frimer-Larsen
Fuldmægtig Mette Vestentoft
Serviceleder Jeanette Schultz
Kontorfuldmægtig Jannie Svendsen
Kontorfuldmægtig Lone Gundersen
Overassistent Neel Bjellekjær

Pr. 31. december 2014

Sag nr. 14/02416

Der var intet objektivt i en underretning fra en kommunal familierådgiver, mente en far, som familierådgiveren havde beskrevet som kontrollerende, manipulerende og aggressiv. Familierådgiveren var bekymret for, at familiens to små børn kom i klemme i forældrenes turbulente forhold.

Ombudsmanden skrev til faren, at han ikke kunne gøre noget ved, at familierådgiveren havde givet underretning om børnene: En offentligt ansat har pligt til at reagere, hvis hun eller han skønner, at et barn har brug for hjælp. Ombudsmanden skrev også, at faren kunne klage til borgmesteren over underretningens indhold og form.

Klager om børn og unge behandles normalt i Ombudsmandens Børnekontor. I 2014 blev der oprettet 765 klagesager til Børnekontoret. 37 af dem blev oprettet efter henvendelser fra børn og unge under 18 år.

Sag nr. 14/00217

En far kontaktede Lønmodtagernes Garantifond (LG) for at få vejledning om, hvordan hans datter kunne få den løn, hendes tidligere arbejdsgiver skyldte hende. Svaret var, som han forstod det, at datteren først skulle få arbejdsgiveren erklæret konkurs. Det viste sig dog senere, at datteren alligevel ikke kunne få sine penge fra LG, fordi hun ikke havde fremsat kravet hurtigt nok.

Ombudsmanden sendte sagen til ATP's kundeambassadør som en klage over den vejledning, faren havde fået. Kundeambassadøren fik LG til at se på sagen igen – og da der var tvivl om, hvilken vejledning LG egentlig havde givet i sagen, fik datteren sin løn udbetalt.

Myndighedernes sagsbehandling og sagsbehandlingstid var hovedemnet i cirka en tredjedel af de klagesager, ombudsmanden afsluttede i 2014.

Sag nr. 14/03532

En 13-årig dreng klagede til ombudsmanden over, at hans forældre krænkede hans privatliv ved at komme ind på hans værelse uden at banke på, selv om han havde bedt dem om at lade være.

Ombudsmanden kan ikke behandle klager fra børn over deres forældre. En medarbejder fra Ombudsmandens Børnekontor ringede drengen op på hans mobiltelefon og talte med ham om, at Børnetelefonen kunne rådgive i sådan en situation.

Langt det meste af ombudsmandens sagsbehandling foregår på skrift, men det sker, at klager fra blandt andre børn og unge afsluttes ved en telefonsamtale.

Sag nr. 14/04034

439 e-mails havde en mand efter eget udsagn sendt til forskellige medarbejdere og politikere i kommunen – mange af dem med enslydende indhold. Manden var utilfreds med de beslutninger, kommunen traf om hans datter, som var anbragt uden for hjemmet.

Kommunen brugte meget tid på at svare på mandens e-mails og skrev derfor til ham, at han det næste halve år kun måtte henvende sig til en bestemt medarbejder i forvaltningen, som en gang om måneden ville gennemgå hans e-mails og besvare dem, hvis der stod noget nyt.

Ombudsmanden kunne ikke kritisere, at kommunen valgte at prioritere sine ressourcer, som den gjorde. Han henviste til en sag fra ombudsmandens beretning for 2010 om en lignende beslutning.

Hvert år udtager ombudsmanden en række væsentlige, principielle sager som en del af sin afrapportering til Folketinget om årets arbejde i ombudsmandsinstitutionen. I 2014 blev der udtaget 43 sager, som kan læses i anonymiseret form på ombudsmanden.dk.

Sag nr. 14/00029

Et inkassokrav fik en bilejer til at skrive en klage: Han havde bestilt en bilvurdering på nettet, men fortrudt og afbestilt inden for 14 dage, som han mente, han havde ret til. Firmaet, som solgte bilvurderingen, fastholdt imidlertid, at manden skulle betale, og skrev til ham, at de overvejede at sende sagen i retten.

Forbrugerombudsmanden havde været omtalt i medierne i forbindelse med internetbaserede bilvurderingsfirmaer. Bilejeren var ikke opmærksom på, at der findes to ombudsmænd, og derfor fik Folketingets Ombudsmand ved en fejl hans klage over bilvurderingen.

Folketingets Ombudsmand kunne ikke behandle klagen, men sendte den videre til Forbrugerombudsmanden.

Ombudsmanden kan ikke behandle klager over private virksomheder og personer.

MINISTERBETJENINGSREGLER - ET ÅR EFTER

Lise Puggaard
Specialkonsulent, Område 1

Den nye offentlighedslov blev vedtaget efter intens debat både i og uden for folketingssalen. Bølgerne gik for alvor højt, når talen faldt på de bestemmelser, som især journalister frygtede ville føre til mærkbare indskrænkninger i aktindsigten. Den mest kontroversielle bestemmelse var – og er vel fortsat – den såkaldte ministerbetjeningsregel i § 24.

Erfaringerne med den nye lov er ret begrænsede. Der kan derfor heller ikke drages håndfaste konklusioner på baggrund af de relativt få sager om lovens § 24, som ombudsmanden har behandlet. Det første år med den nye lov peger dog i retning af, at bestemmelsen fører til reelle indskrænkninger i adgangen til aktindsigt. Den foreløbige erfaring viser imidlertid også, at reglen *ikke* er det trumfkort, som altid rydder bordet.

For at få et bedre overblik over centraladministrationens brug af bestemmelsen har ombudsmanden i oktober 2014 igangsat en undersøgelse af, hvordan ministerierne bruger den kontroversielle ministerbetjeningsregel.

DET LUKKEDE RUM UDVIDES

Formålet med ministerbetjeningsreglen er kort sagt at sikre fortrolighed omkring den politiske beslutningsproces. Efter den tidligere offentlighedslov kunne dokumenter, der var udvekslet inden for den samme myndighed – f.eks. inden for et departement – undtages som interne. Det var af hensyn til den interne politiske beslutningsproces. Sådanne dokumenter er fortsat undtaget fra aktindsigt efter den nye offentlighedslov.

Men ministerbetjeningsreglen går videre. Den udvider rummet for beskyttelsen af den politiske beslutningsproces ved at fastsætte, at retten til aktindsigt heller ikke omfatter dokumenter og oplysninger, der udveksles mellem et ministeriums departement og dets underordnede myndigheder eller mellem ministerier indbyrdes, når der er konkret grund til at tro, at en minister har eller vil få behov for embedsværkets rådgivning og bistand.

Der er undtagelser, men reglen beskytter grundlæggende ministeriernes politiske virksomhed.

Som eksempler nævner forarbejderne situationer, hvor embedsmænd rådgiver ministeren om mulige politiske problemer i en sag, udarbejder lovforslag og besvarelser af folketingssspørgsmål eller hjælper en minister med at forberede og iværksætte politiske initiativer.

MINISTERBETJENINGSREGLER FØRER TIL INDSKRÆNKNINGER

Spørgsmålet er så, hvordan det rent faktisk er gået, efter at loven trådte i kraft den 1. januar 2014. Fik kritikerne ret i, at ministerbetjeningsreglen blev et voldsomt indgreb i åbenheden, eller fik støtterne ret i, at den ikke førte til det skred, som mange frygtede, men derimod rimelige og forholdsvis begrænsede indskrænkninger?

Ombudsmandsinstitutionen har i 2014 afsluttet 14 sager, der indeholdt en § 24-problemstilling. Nogle er blevet afvist, f.eks. fordi en klageadgang ikke var udnyttet, eller fordi myndigheden genoptog sagen efter ombudsmandens høring. I seks sager har ombudsmanden foretaget en egentlig undersøgelse og afgivet en udtalelse. Fælles for de seks sager er, at vi ikke for alvor har været i tvivl om, hvorvidt § 24 kunne anvendes på de undtagne dokumenter og oplysninger.

For eksempel gav Statsministeriet afslag på aktindsigt i notater om ministres brug af sociale medier (sag nr. 14/03694). Ombudsmanden var enig i, at notaterne *klart* fremtrådte som udarbejdet og udvekslet i forbindelse med ministerbetjening. Notaterne var udvekslet mellem ministerier indbyrdes og i øvrigt udarbejdet, nogle år før den nye offentlighedslov trådte i kraft. Sagen illustrerer derfor også, at selv om et dokument er udarbejdet før den nye offentlighedslovs ikrafttræden den 1. januar 2014, kan det godt blive fanget af ministerbetjeningsreglen og altså undtaget fra aktindsigt efter denne bestemmelse.

I en anden sag (sag nr. 14/03537) havde Forsvarets Efterretningstjeneste forud for førstebehandlingen af et lovforslag om Forsvarets Efterretningstjeneste lavet en oversigt over norsk og svensk ret. Oversigten var udarbejdet på anmodning af Forsvarsministeriet, der forventede, at der under behandlingen af lovforslaget ville blive bedt om oplysninger om forholdene i andre lande. Ombudsmanden kunne ikke kritisere ministeriets opfattelse af, at der var konkret grund til at antage, at forsvarsministeren havde eller ville få brug for embedsværkets rådgivning og bistand. Også dette dokument faldt altså ind under lovens definition af ministerbetjening.

I sagen vedrørende SKAT (FOB 2014-14), som er omtalt nærmere nedenfor, var ombudsmanden heller ikke i tvivl om, at der var tale om et ministerbetjeningsdokument.

Det kan jo være, at (nogle af) de omhandlede dokumenter tillige kunne være undtaget efter den gamle offentlighedslov. For eksempel hvis det kunne fastslås, at dokumentet var udarbejdet til brug for et ministermøde (den gamle lovs § 10, nr. 1), eller hvis betingelserne for at bruge lovens såkaldte opsamlingsbestemmelse (den gamle lovs § 13, stk. 1, nr. 6) var opfyldt.

Men der er ingen tvivl om, at de betingelser, der skulle være opfyldt efter den gamle lov for at undtage de dokumenter og oplysninger, der i dag er omfattet af § 24, var snævrere, og vurderingen efter opsamlingsbestemmelsen meget skønmæssig. Med den nye lovs § 24 skal myndighederne ikke foretage denne vurdering.

På den baggrund kan de nævnte sager fremstå som eksempler på, at ministerbetjeningsreglen fører til reelle indskrænkninger i adgangen til aktindsigt.

MINISTERBETJENINGSREGLEREN RYDDER IKKE ALTID BORDET

Der er imidlertid også grænser for bestemmelsens "effektivitet". Flere eksempler viser således, at andre regler kan "trumfe" ministerbetjeningsreglen. Reglen kan f.eks. ikke bruges i sager om aktindsigt i miljøoplysninger. De skal nemlig afgøres efter miljøoplysningsloven, som har den konsekvens, at det er den *gamle* offentlighedslov, der finder anvendelse.

Dette blev sat på spidsen i en sag (FOB 2014-27), hvor en journalist havde klaget til ombudsmanden over, at Transportministeriet havde afslået aktindsigt

i dokumenter om flytningen af Kystdirektoratet fra Transportministeriet til Miljøministeriet. Afslaget var truffet med henvisning til netop ministerbetjeningsreglen.

Efter ombudsmandens opfattelse talte mest for, at oplysningerne om ressortoverførslen af Kystdirektoratet faldt ind under det meget brede begreb ”miljøoplysninger”. Og dermed kunne ministerbetjeningsreglen ikke bruges. Ombudsmanden henstillede til Transportministeriet at genoptage sagen og træffe en ny afgørelse på grundlag af miljøoplysningsloven. Ministeriet traf herefter en ny afgørelse og gav journalisten fuld aktindsigt.

I den sag kunne § 24 altså slet ikke anvendes.

En anden sag (FOB 2014-14) illustrerer, at selv om der er tale om ministerbetjening, kan der alligevel være ret til (delvis) aktindsigt. Pligten til at udlevere oplysninger om en sags faktiske grundlag mv. – den såkaldte ekstraheringspligt – gælder nemlig også for ministerbetjeningsdokumenter:

SKAT havde givet en journalist afslag på aktindsigt i et notat, som SKAT havde sendt til Skatteministeriet for at orientere ministeren. Skatteankestyrelsen var enig i afslaget. Selv om notatet som udgangspunkt kunne undtages fra aktindsigt efter ministerbetjeningsreglen, mente ombudsmanden, at en meget væsentlig del af notatet indeholdt oplysninger om sagens faktiske grundlag. Disse oplysninger burde derfor være blevet udleveret til journalisten. Ombudsmanden henstillede, at der blev truffet en ny afgørelse. I en ny afgørelse gav Skatteankestyrelsen journalisten aktindsigt i hele notatet bortset fra et enkelt afsnit.

GIVER MINISTERIERNE MEROFFENTLIGHED?

De klager, som ombudsmandsinstitutionen er blevet præsenteret for, giver af gode grunde kun et begrænset billede af, hvordan centraladministrationen har brugt den kontroversielle ministerbetjeningsregel i reglens første leveår.

For at få et bedre overblik besluttede ombudsmanden i oktober 2014 at indhente oplysninger fra samtlige ministerier om antallet af afgørelser, hvor departementerne havde brugt reglen. Oplysningerne skulle dække hele 2014, og ombudsmanden bad derfor om at modtage oplysningerne senest den 1. februar 2015.

Ministerierne blev samtidig bedt om at oplyse, i hvor mange af disse afgørelser departementerne alligevel har givet aktindsigt ud fra princippet om meroffentlighed.

Og netop spørgsmålet om meroffentlighed er vigtigt i denne sammenhæng.

Ministerbetjeningsreglen er indført for at beskytte hensyn til den interne og politiske beslutningsproces. Men bestemmelsen beskytter jo ”ministerbetjeningsdokumenter”, uafhængigt af, hvilke oplysninger der i øvrigt måtte indgå i dokumentet, og altså uafhængigt af, om der i det enkelte tilfælde faktisk er et reelt behov for hemmeligholdelse. Derfor kan man sige, at det er meroffentlighedsprincippet – som den nye offentlighedslov i § 14 understreger betydningen af – der skal sikre et rimeligt resultat.

Hvis der ikke er tungtvejende hensyn til den interne politiske beslutningsproces, er det derfor nærliggende at sige, at dokumentet/oplysningerne bør udleveres som led i meroffentlighed. Eller sagt med andre ord: Ministerbetjeningsreglen bør kun bruges, hvis det er nødvendigt.

Tallene fra ministerierne er i første omgang indhentet for at vurdere, om der er en problemstilling at gå videre med. De samlede resultater af ombudsmandens overvejelser forventes offentliggjort i løbet af 2015.

Sag nr. 13/02940

Da en borger nedlagde sin virksomhed, krævede kommunen førtidspension på næsten 30.000 kroner tilbagebetalt. Borgeren klagede til ombudsmanden over kravet.

Der er to betingelser, som skal være opfyldt, før en myndighed kan rejse krav om tilbagebetaling af pension: For det første skal ydelserne være modtaget med urette. For det andet skal modtageren være i ond tro. Ombudsmanden sendte sagen til Ankestyrelsen, så borgeren kunne få en nærmere forklaring på, hvorfor myndighederne mente, hun havde modtaget pengene med urette og i ond tro.

Efter Ankestyrelsens opfattelse stod det ikke helt klart, hvad kravet om tilbagebetaling byggede på, så styrelsen bad Udbetaling Danmark vurdere spørgsmålet igen. Udbetaling Danmark mente ikke, at kvinden havde handlet mod bedre vidende, og sagen endte derfor med, at hun ikke skulle betale pensionen tilbage alligevel.

Mange gange kan ombudsmanden få sat en sag på sporet blot ved at sende den til den relevante myndighed.

Sag nr. 14/03799 og 14/03800

Under et tilsynsbesøg i et statsfængsel roste ombudsmandens medarbejdere en manual om vurdering af selvmordsfare og forebyggelse af selvmordsadfærd, som fængslet havde udarbejdet.

Da besøgholdet næste dag besøgte et arresthus i nærheden, foreslog de, at arresthuset hentede inspiration fra den manual om selvmordsscreening, som var blevet udarbejdet i statsfængslet. Arresthuset havde nemlig ikke skriftlige retningslinjer om emnet.

Under sine tilsynsbesøg indsamler ombudsmanden viden om "bedste praksis" og deler den med de relevante myndigheder, institutioner og brugere. Videndeling kan foregå både ved uformelle drøftelser og mere formelt i beretninger og årsrapporter.

Sag nr. 14/01037

Da en mor modtog sit nyfødte barns fødselsattest, studsede hun over, at hun selv stod opført uden sit mellemnavn. Det viste sig, at sådan var hun registreret i kirkens personregister.

Kvinden havde taget sin mands efternavn, men – troede hun – beholdt sit tidligere efternavn som mellemnavn. Hendes børn havde fået begge navne, og tanken havde været, at hun og børnene skulle hedde det samme. Hun spurgte Ankestyrelsen, hvordan hun kunne få sit mellemnavn registreret. Ankestyrelsen svarede, at efter en ny navnelov kunne kvinden søge om at få sit tidligere efternavn som rigtigt mellemnavn mod et gebyr.

Kvinden klagede til ombudsmanden over, at hun skulle søge om at få det mellemnavn, hun hele tiden havde troet, hun havde. Men ombudsmanden havde tidligere undersøgt en lignende klage og konstateret, at Ankestyrelsens udlægning af navneloven var korrekt. Svaret måtte blive det samme i denne sag, og ombudsmanden afviste derfor at undersøge klagen nærmere.

Ankestyrelsen er en af de myndigheder, som ombudsmanden oftest er i kontakt med. I 2014 sendte ombudsmanden tæt ved 900 breve til Ankestyrelsen.

Sag nr. 14/01288

En borger spurgte ombudsmanden om myndigheders pligt til at svare borgerne i al almindelighed.

Ombudsmanden svarede, at han ikke giver generelle juridiske svar uden sammenhæng med en konkret klage. Han tilføjede, at borgeren naturligvis var velkommen til at henvende sig igen, hvis han ønskede at klage i en konkret sag.

Rammerne for ombudsmandens arbejde er fastsat i ombudsmandsloven. Kerneopgaven er at behandle konkrete klager.

Sag nr. 14/01211

Et taxinævn havde ikke begrundet sin afgørelse godt nok, mente en taxavognmand: Han havde bl.a. klaget over en forhøjelse af pladslejen hos det bestillingskontor, han var tilknyttet. Han var utilfreds med bestillingskontorets forklaring om store ekstraudgifter og ville have adgang til at gennemgå bogføringen bag regnskaberne, men bestillingskontoret afslog.

Ombudsmanden sendte vognmandens klage til taxinævnet. I en uddybende begrundelse skrev taxinævnet bl.a. til vognmanden, at en revisionsundersøgelse var en alvorlig sag, som krævede bestyrket mistanke om, at der var foregået noget ulovligt. Det mente nævnet ikke, der var mistanke om i denne sag.

I 2014 sendte ombudsmanden i 1.154 tilfælde en klage videre til en myndighed, f.eks. for at myndigheden kunne uddybe sin begrundelse.

ESBJERG-SAGEN - SKARP KRITIK EFTER TILSYNSBESØG

Mette Kildegaard Hansen
Fuldmægtig, Børnekontoret

En dag i april 2013 kørte en gruppe fra Ombudsmandens Børnekontor mod Esbjerg for at tage på tilsynsbesøg på Børnecenter Døgn, som bl.a. er en døgninstitution for anbragte børn og unge. Rejsen til Esbjerg skulle vise sig at blive første skridt i børnekontorets hidtil mest omfangsrige sagskompleks. I to kritiske redegørelser blev alvorlige problemer med behandlingen af udsatte børn afdækket – både før og efter anbringelsen af børnene uden for hjemmet. Besøget fik også ombudsmanden til at komme med synspunkter om, hvor længe akutanbragte børn skal vente på en afklaring af deres fremtid.

Besøgsholdet bestod af kontorchefen for Børnekontoret, kontorets børnepsykolog og en fuldmægtig. Valget af Børnecenter Døgn i Esbjerg var tilfældigt. Vi havde planlagt et tilsynsbesøg hos en plejefamilie i Tønder og ville aflægge endnu et besøg inden for en rimelig afstand.

Valget af en institution i Esbjerg havde altså ingen sammenhæng med Ankestyrelsens kritik i oktober 2012 af sagsbehandlingen på børneområdet i Esbjerg Kommune.

GRUNDIGE FORBEREDELSE

Børnecenter Døgn varetager Esbjerg Kommunes tilbud til udsatte børn og deres familier. Børnecentret består af både dag- og døgnafdelinger og er beliggende på forskellige adresser i Esbjerg Kommune. Vores besøg omfattede et opvækstmiljø, det vil sige en særskilt afdeling i et parcelhus, hvor børn typisk anbringes med henblik på at skulle bo der barndommen ud. Derudover omfattede besøget Nordstjernen, der er Esbjerg Kommunes akut- og observationsinstitution. Nordstjernen var på tidspunktet for besøget normeret til at have otte børn boende.

Forud for besøget havde vi skrevet til Børnecenter Døgn og Esbjerg Kommune og varslet vores besøg. Vi bad i den forbindelse om en række dokumenter og oplysninger om institutionen generelt og om de børn, som boede på institutionen. Vi bad bl.a. om oplysninger om den aktuelle beboersammensætning (køn, alder og etnisk oprindelse), om det juridiske anbringelsesgrundlag, handleplaner og udviklingsplaner for børnene, seneste kommunale tilsynsrapporter, retningslinjer for og antal af magtanvendelser, vold og trusler, personalets uddannelse og anciennitet samt om institutionens brug af vikarer.

Det er helt normalt, at vi beder om et så omfattende materiale. Det gør vi, fordi vi mener, at det er vigtigt at møde op godt forberedte for at få mest muligt ud af selve besøget. Vi kendte derfor allerede lidt til de børn, som vi eventuelt skulle møde. Vi havde desuden forberedt os på, hvilke emner der var særligt vigtige at spørge ind til under samtalerne med ledelsen og personalet. Derudover gav det samlede materiale os et vist indblik i kommunens sagsbehandling i børnesagerne.

SVIGTET AF FORÆLDRE OG SYSTEM

Besøget gjorde stort indtryk på hele gruppen. Vi vidste ud fra det skriftlige materiale, at flere af børnene havde voldsomme historier bag sig. Det blev også bekræftet ved mødet med børnene og personalet på institutionen. Vi mødte nogle børn, som i mange år havde været udsat for massivt omsorgssvigt fra deres forældre. Børnene var blevet anbragt som følge af forældrenes misbrug, psykiske lidelser mv.

Det viste sig desværre, at nogle af børnene derudover var blevet svigtet af kommunen. Materialet, som vi havde modtaget inden besøget, gav os således indsigt i en kommunal sagsbehandling, som på flere punkter havde været mangelfuld.

Nogle af børnene var blevet svigtet af kommunen *forud* for anbringelsen, idet kommunen, på trods af at den havde modtaget mange alvorlige underretninger om forholdene i børnenes hjem, ikke havde grebet ind.

Nogle af børnene var blevet svigtet af kommunen *efter*, at de var blevet anbragt. Disse børn havde således boet på akutinstitutionen i 1-2½ år uden at få nogen afklaring på, hvor de fremover skulle bo, gå i skole osv. Institutionen havde tilmed været konstant overbelagt i en længere periode.

MÅLET VAR FOREBYGGELSE

På baggrund af de observationer, som vi gjorde før og under tilsynsbesøget, besluttede vi at indlede en større undersøgelse. For det første bad vi Esbjerg Kommune om at redegøre for, hvorfor nogle af børnene var blevet anbragt akut, og vi bad kommunen om at redegøre for sagerne, fra kommunen første gang modtog en underretning om børnene, til de blev anbragt. For det andet bad vi kommunen om at redegøre for, hvorfor en række af børnene havde boet meget længe på Nordstjernen. Vi bad i den forbindelse Esbjerg Kommune svare på, hvor længe et barn højst bør opholde sig på en akutinstitution.

Vi bad også Esbjerg Kommune om at kommentere oplysningerne om, at der i flere år havde været overbelægning på Nordstjernen, og at redegøre for, om kommunen havde taget initiativer til fremover at undgå overbelægning.

Vi startede naturligvis undersøgelsen af hensyn til de enkelte børn. Vores af-dækning kan være med til at give børnene vished om, at det, de har været udsat for, ikke er i orden. Realiteten er dog, at de af børnenes problemer, som er nævnt i ombudsmandens undersøgelse, enten var løst eller på vej til at blive løst, da vi tog sagerne op. De børn, som kommunen først efter lang tid og mange underretninger havde taget initiativ til at anbringe, var således blevet anbragt uden for hjemmet. Og de børn, som havde boet på akutinstitutionen i en lang periode, havde på tidspunktet for tilsynsbesøget fået lovning på at blive flyttet til et varigt anbringelsessted inden for den nærmeste fremtid.

Derfor var den vægtigste grund til at rejse en større undersøgelse på eget initiativ ønsket om at forebygge lignende fejl i fremtiden. Både i Esbjerg og i andre kommuner. Der er tale om fejl med store konsekvenser for de enkelte børn, som dog potentielt også kan opstå i andre kommuner. Ved at tage sagerne op ønskede vi at sætte fokus på vigtigheden af, at både Esbjerg og andre kommuner reagerer hurtigt og korrekt, når de modtager underretninger, men også at de handler hurtigt, når børn afventer afklaring på en akutinstitution.

I august 2013 modtog vi Esbjerg Kommunes svar på vores spørgsmål og de i alt ca. 5.000 sider vedrørende de konkrete sager. Dermed kunne vi i børnekontoret begynde arbejdet med at gennemgå materialet og lovgivningen og endelig udarbejde to større redegørelser.

DET SVIGTEDE SØSKENDEPAR

Den 8. juli 2014 blev den første redegørelse offentliggjort med skarp kritik af, at to socialt meget udsatte børn, et søskendepar, fik hjælp alt for sent. Ombudsmanden kaldte i redegørelsen kommunens svigt ”fuldstændig uforsvarligt”.

På trods af 11 alvorlige underretninger fra blandt andre politi, skole og borgere, som Esbjerg Kommune modtog i løbet af et år, tog kommunen ingen reelle initiativer til at hjælpe søskendeparret. Børnene var på det tidspunkt, hvor kommunen modtog den første underretning, seks og otte år. Det fremgår af redegørelsen, at kommunen bl.a. forsømte at lave en børnefaglig undersøgelse og udarbejde en handleplan. Kommunen fik heller ikke iværksat frivillige hjælpeforanstaltninger eller anbragt børnene uden for hjemmet, som den burde. Først da den ene af de to søskende, der i mellemtiden var blevet ni år gammel, blev indlagt på hospitalet med en alkoholpromille på 2,57, blev børnene akutanbragt på Nordstjernen.

Ombudsmanden konkluderede, at kommunen havde tilsidesat de lovregler, der skal beskytte børn og unge mod omsorgssvigt. Ombudsmanden lagde bl.a. vægt på, at Esbjerg Kommune skulle have været langt mere insisterende i forhold til at få kontakt til børnenes mor, der på daværende tidspunkt havde forældremyndigheden over dem.

Den fulde redegørelse blev sendt til Esbjerg Kommunes borgmester. Ombudsmanden orienterede desuden kommunalbestyrelsen, Folketingets Retsudvalg, Folketingets Socialudvalg og Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold om sagen.

En måned efter offentliggørelsen modtog ombudsmanden en redegørelse fra Esbjerg Kommune. Kommunen redegjorde for de tiltag, som den med hjælp fra Ankestyrelsens Task Force har iværksat for at sikre, at regler og retningslinjer på børneområdet fremover overholdes. Ombudsmanden besluttede herefter at afslutte sagen.

LANGE OPHOLD PÅ AKUTINSTITUTION

Den 2. februar 2015 blev den anden redegørelse efter tilsynsbesøget i Esbjerg offentliggjort. Også i denne redegørelse udtalte ombudsmanden alvorlig kritik af sagsbehandlingen i Esbjerg Kommune.

Ombudsmanden understregede vigtigheden af, at anbringelser på en akutinstitution skal være så korte som muligt, selv om lovgivningen ikke indeholder noget loft. Ombudsmanden skrev, at en akutinstitution bl.a. på grund af opholdets midlertidige karakter ikke anses for at være det anbringelsessted, som på sigt bedst kan imødekomme barnets behov. En kommune må derfor af hensyn til barnets bedste hurtigst muligt træffe en afgørelse om eventuel videreanbringelse.

Der var samtidig skarp kritik af, at seks børn havde boet på Nordstjernen og dermed afventet en afklaring af deres fremtid i 1-2½ år. Ombudsmanden mente endvidere, at det havde været ønskeligt, at Esbjerg Kommune på et tidligere tidspunkt havde oprettet flere akutpladser, idet der i mindst halvandet år havde været konstant overbelægning på Nordstjernen.

Da der var gået over halvandet år siden tilsynsbesøget i april 2013, blev Esbjerg Kommune bedt om at oplyse, hvor længe de børn, der nu var på Nordstjernen, havde boet der. Kommunen blev også spurgt, om der inden for det seneste år havde været overbelægning på akutinstitutionen.

På grund af sagens alvor blev kommunalbestyrelsen, Folketingets Retsudvalg, Folketingets Socialudvalg og Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold også denne gang orienteret.

Sag nr. 14/04861

En medarbejder hos ombudsmanden fulgte med fra sidelinjen, da en afghansk familie blev tvangsudsendt af Danmark. Familien havde fået afslag på opholdstilladelse og besked på at forlade landet, og nu ventede far, mor og en teenagesøn i et dansk asylcenter.

Tidligt en morgen mødte seks betjente op ved asylcentret for i første omgang at køre familien til en institution for frihedsberøvede asylansøgere. Et par betjente gik ind for at hente familien. Faren og sønnen accepterede uden protest og begyndte at pakke. Men moren nægtede, og selv om betjentene forsøgte at berolige hende, blev hun gradvist mere oprevet. Enden på det blev, at hun måtte bæres ned i den ventende politibil, hvor en kvindelig betjent forsøgte at berolige hende. Betjenten måtte flere gange holde fast om moren, så hun ikke kunne slå hovedet mod sæderne og bilruden.

Små to uger senere blev familien udsendt til Afghanistan, og igen var ombudsmandens medarbejder med. Ombudsmanden havde ingen bemærkninger til politiets håndtering af udsendelsen.

Ombudsmanden fører tilsyn med politiets tvangsmæssige udsendelser af udlændinge. Et af formålene er at holde øje med, at det danske politi ikke bruger mere magt end nødvendigt.

Sag nr. 14/01605

Skolebiblioteket havde rykket mange gange for, at en dreng i 2. klasse skulle aflevere nogle bøger, han havde lånt. Nu var kommunen blevet involveret og krævede erstatning for bøgerne, men drengens far mente ikke, at han skulle holdes ansvarlig for de bøger, hans søn lånte hende i skolen.

Faren bad ombudsmanden tage stilling til erstatningsansvaret i sagen. Men ombudsmanden tager normalt ikke stilling til erstatningsspørgsmål og afviste også denne sag. Det skyldes bl.a., at ombudsmanden ikke har mulighed for at afhøre vidner og derfor har svært ved at tage stilling til et eventuelt erstatningsansvar.

Ombudsmandens sagsbehandling foregår normalt på grundlag af skriftligt materiale fra borgere og myndigheder.

Sag nr. 14/01717

En borger var utilfreds med, at kommunen havde givet tilladelse til at udlede overfladevand fra et regnvandsbassin i et vandløb nær hans bolig. Han klagede til Natur- og Miljøklagenævnet over afgørelsen og over, at han ikke var blevet parthørt. Det kostede 500 kroner i klagegebyr, som han ville få retur, hvis han fik ret i sin klage.

Nævnet nåede frem til, at borgeren ikke havde ret i sin klage over afgørelsen, men at det var rigtigt, at han skulle have været parthørt. Borgeren klagede nu til ombudsmanden og bragte også klagegebyret op: "Idet jeg har fået delvist medhold i, at jeg skulle have været hørt, føler jeg nok, at jeg skulle have haft mine 500 kroner tilbage", skrev han.

Ombudsmanden kunne ikke hjælpe borgeren med klagen over selve afgørelsen, men bad nævnet give borgeren en forklaring på spørgsmålet om klagegebyret. Nævnet svarede, at der var sket en fejl, og at pengene ville blive betalt tilbage.

Det er gratis at klage til ombudsmanden, og alle kan klage. I 2014 oprettede ombudsmanden i alt 4.675 sager på baggrund af klager, han havde modtaget.

Sag nr. 14/01839

En far var vred over, at hans ekshustru havde taget børnene ud af deres friskole og nu ville melde dem ind i en lokal folkeskole. Det oplyste han, da den lokale skole sendte ham en høring om skoleskiftet. Af hensyn til børnene foreslog skolelederen, at de blev ved med at gå på friskolen, men det ønskede moren ikke. Løsningen blev, at børnene blev optaget i den lokale folkeskole.

Faren pegede på, at forældre skal være enige om væsentlige beslutninger om deres børn, når de har fælles forældremyndighed. Men myndighederne skrev til ham, at da børnene havde ret til undervisning, var der hjemmel i folkeskoleloven til at optage dem i folkeskolen i det skoledistrikt, hvor de havde bopæl, hvis forældrene ikke var enige om en anden løsning.

Ombudsmanden mente ikke, at han ville kunne kritisere myndighedernes beslutning, og afsluttede derfor sagen uden at undersøge den nærmere.

Hvis ombudsmanden ikke mener, der er udsigt til, at han vil kunne komme med kritik eller henstilling i en sag, kan han afslutte den uden at bede myndighederne om en udtalelse.

Sag nr. 14/00564

Ankenævn for Dyr læger dækkede over dyrlægens fejl, skrev en hundeejer til ombudsmanden, da han ikke kunne få medhold i, at hans hund var blevet fejlbehandlet. Det betød, at hundeejeren ikke kunne få erstatning.

Hunden havde fået ætsningsskader i spiserøret efter en operation, hvor den havde kastet op under bedøvelsen. Hundeejeren mente, at dyrlægen skulle have rensset hundens hals og svælg under operationen, men ankenævnet var ikke enig i, at skaderne skyldtes en procedurefejl fra dyrlægens side.

Da Ankenævn for Dyr læger er et privat nævn og ikke en del af den offentlige forvaltning, kunne ombudsmanden ikke behandle klagen.

Ombudsmanden behandler normalt kun klager over den offentlige forvaltning.

OMBUDSMANDENS USYNLIGE HJÆLP

Kirsten Talevski
Områdechef, Område 2

Siden 1955 har der hos ombudsmanden været opretholdt en forholdsvis skarp sondring mellem på den ene side realitetsbehandlede sager og på den anden side afviste sager.

Således fremgår det af denne beretning, at ombudsmanden i 2014 har afvist mere end 85 pct. af sagerne. Det hører imidlertid med til billedet, at medarbejderne hos ombudsmanden også i disse sager faktisk ofte hjælper borgerne. Det kan f.eks. være ved at sende klagen videre til klageinstansen på området eller ved at sende den retur til den myndighed, der er klaget over, for at klageren kan få en uddybende begrundelse for afgørelsen. Det kan også være, at vi hjælper den, der har klaget, med at få myndigheden til at tage stilling til, om der kan dispenseres fra en klagefrist, der ikke er overholdt. Eller vi kan hjælpe klageren med at få fremhævet de vigtigste argumenter, så klagen fremstår mere tydeligt for myndigheden.

Mange klager, hvis sager bliver statistikført som afviste, får således reelt hjælp hos ombudsmanden på forskellige måder. At betegne alle disse klagesager som ”afviste sager” kan således give et skævt billede af virkeligheden. Derfor har vi besluttet at ændre denne lidt firkantede opdeling mellem ”realitetsbehandlede” og ”afviste” sager fra og med årsberetningen for 2015.

REELT ENLIGE UNDER SAMME TAG

Et eksempel på en sag, hvor vi hjalp, men som figurerer under ”afviste sager”, er en sag om et ældre ægtepar, der havde levet adskilt i mere end 20 år, idet manden i 1989 var flyttet til Tyskland, hvor han endte med at bo hos og blive plejet af ægteparrets datter. Begge ægtefæller fik pension beregnet som enlige og dermed en højere pension, end de ville have fået som samboende.

Hustruen blev boende i Danmark, indtil hun i en meget høj alder blev dement. På det tidspunkt besluttede hendes børn, at også hun skulle flytte til Tyskland for at blive plejet af datteren. I marts 2010 flyttede hustruen derfor ind i det samme hus, som hendes mand boede i. Begge ægtefæller var særdeles plejekrævende og havde egne værelser i datterens hus.

Da de danske myndigheder opdagede, at ægteparret boede under samme tag, blev deres pensioner sat ned, og myndighederne rejste et samlet krav om tilbagebetaling af mere end 165.000 kroner. Myndighederne mente, at ægtefællerne nu ikke længere var enlige i pensionslovens forstand – for nu boede de jo igen sammen og havde de fordele, som gifte og samlevende personer normalt har.

Da sagen kom til ombudsmanden, var situationen gået i hårdknude for familien, idet ingen af sagerne var blevet behandlet af klageinstansen (Ankestyrelsen). Børnene havde af forskellige grunde klaget for sent over afgørelsen om mandens pension, og i hustruens sag ville kommunen ikke anerkende, at børnene kunne klage på hendes vegne.

Ombudsmanden kunne på dette tidspunkt af formelle grunde ikke tage stilling til afgørelserne, men vi sørgede for at sætte sagerne på sporet. Ankestyrelsen fik lejlighed til at tage stilling til, om styrelsen ville se bort fra klagefristen i mandens sag. Hustruens sag blev sendt til Udbetaling Danmark som en klage, og også den endte senere hos Ankestyrelsen.

I efteråret 2014 afgjorde Ankestyrelsen, at ægtefællerne fortsat var enlige i pensionslovens forstand, også efter at hustruen var flyttet til Tyskland. Det plejekrævende par havde heller ikke efter hustruens flytning de fordele, som gifte og samlevende personer normalt har, og tilbagebetalingskravet blev droppet.

KOMMUNEN SKULLE TRÆFFE AFGØRELSE

I en anden sag havde en bankuddannet mand ikke haft tilknytning til arbejdsmarkedet siden 2007. I 2011 fik manden afslag på førtidspension, og et par år senere gennemførte kommunen en fornyet vurdering af, om der var grundlag for at indlede en sag om ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension.

Kommunen forelagde sagen for sit tværfaglige rehabiliteringsteam, der konkluderede, at der aktuelt ikke kunne peges på nogen arbejdsfunktioner, som manden kunne udføre, men at det dog ikke kunne udelukkes, at manden på

sigt kunne vende tilbage til arbejdsmarkedet. Om det var muligt, afhang dog af, at manden ikke drak, og at han fulgte en misbrugsbehandling. Sagen blev herefter sendt til kommunens jobcenter, hvor manden skulle møde op. Han fik på forespørgsel at vide, at der alene forelå en *indstilling* fra kommunens rehabiliteringsteam, og at kommunen ikke havde truffet en *afgørelse* i sagen, som kunne påklages. Manden ønskede en afgørelse fra kommunen (et afslag), som han kunne klage over. Men det var ikke så let at få.

Manden klagede så til ombudsmanden, som i første omgang henviste ham til at skrive til borgmesteren. Svaret fra kommunen var, at manden ikke kunne klage over teamets indstilling, og at han ikke ville modtage nærmere skriftlig dokumentation vedrørende dette.

Manden klagede igen til ombudsmanden, som overvejede, om kommunens handlemåde måtte sidestilles med et formelt afslag på ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension. Ombudsmanden sendte herefter sagen til Ankestyrelsen, der efterfølgende traf en principiel afgørelse i en lignende sag. Det er herefter fastslået i principafgørelse 26-14, at kommunerne skal træffe afgørelse på baggrund af rehabiliteringsteamets indstilling – uanset om indstillingen er positiv eller negativ i forhold til den pågældende.

Efterfølgende sørgede Ankestyrelsen for, at kommunen traf en afgørelse i mandens sag.

VAR DER KLAGEADGANG ELLER EJ?

I et tredje eksempel på en "afvist sag" modtog en kvinde kompensationsydelse, da kommunen ikke kunne finde et seniorjob til hende. På et tidspunkt stoppede kommunen kvindens ydelse, fordi hun ikke stod til rådighed for arbejdsmarkedet og af helbredsmæssige årsager ikke var i stand til at arbejde i normalt omfang. Kommunen skrev til kvinden, at afgørelsen ikke kunne påklages til Ankestyrelsen.

Hos ombudsmanden var vi ikke sikre på, om kommunen havde ret i sin afgørelse. Men vi kunne af formelle grunde ikke tage stilling hertil, for vi var heller ikke sikre på, om det var rigtigt, at kommunens afgørelse ikke kunne påklages. Vi sendte derfor kvindens klage videre til kommunen, som skulle revurdere sin afgørelse. Hvis kommunen fastholdt afgørelsen, skulle kommunen sende klagen videre til Ankestyrelsen.

Kommunen fastholdt, at kvinden ikke kunne få kompensationsydelse, og at der ikke var klageadgang, men sendte – som ombudsmanden havde bedt om – sagen videre til Ankestyrelsen. Ankestyrelsen vurderede, at afgørelsen kunne påklages, og slog ovenikøbet fast, at kvinden fortsat kunne få kompensationsydelse, selv om hun af helbredsmæssige årsager ikke længere var i stand til at arbejde i normalt omfang.

Hjælpemuligheder i "afviste sager"

Ombudsmanden opretter hvert år omkring 5.000 sager. Selv om mange sager bliver statistikført som afviste sager, hjælper ombudsmanden ofte også borgerne i disse sager. Det kan ske på mange måder.

Hjælpen kan bestå i

- at sende klagen videre til den rigtige myndighed
- at hjælpe borgeren med at få en uddybende begrundelse for en afgørelse
- at få myndigheden til at tage stilling til, om der kan dispenseres fra en klagefrist

- at få fremhævet de vigtigste argumenter for klagen i forbindelse med en videresendelse af klagen
- at kontakte myndigheden for at finde ud af, hvor borgerens sag er i "systemet", hvad borgerens sag venter på, eller hvornår myndigheden forventer at træffe afgørelse
- at vejlede borgeren om, hvorvidt der er andre muligheder for hjælp i sagen
- at give borgeren mulighed for at drøfte sagen telefonisk med en af ombudsmandens jurister.

NY STATISTIK I 2015

Alle tre sager er rubriceret i ombudsmandens statistik som afviste sager. Baggrunden er, at ombudsmanden på det tidspunkt af formelle grunde ikke kunne tage stilling til de grundlæggende afgørelser i sagerne: om det ældre ægtepar skulle have en lavere pension og tilbagebetale de mange penge, om kommunen skulle give den tidligere bankmand en afgørelse, der kunne påklages, og om kvinden (fortsat) kunne få sin kompensationsydelse. Før ombudsmanden kan komme på banen i forhold til disse spørgsmål, kræver det, at den øverste administrative myndighed på området, her Ankestyrelsen, har truffet afgørelse. Det følger af ombudsmandslovens § 14.

Men da klagerne havnede på ombudsmandens bord, gav de anledning til en vis juridisk undren, og vi kunne alligevel hjælpe de pågældende med at få problemerne frem i lyset og få sagerne det rigtige sted hen. Her blev problemerne i alle tre tilfælde løst til gavn for borgerne.

Som eksemplerne viser, harmonerer den skarpe sontring mellem realitetsbehandlede sager og afviste sager ikke altid særligt godt med virkeligheden, bl.a. fordi ombudsmanden også intervenserer i såkaldte afviste sager.

Vi har derfor besluttet at ændre statistiksystemet fra og med årsberetningen for 2015 og opsplitte sagerne i tre hovedgrupper i stedet for de velkendte to.

Den nye statistik vil herefter have følgende hovedgrupper:

- Undersøgelser
- Anden form for behandling og hjælp til borgerne
- Afvisninger af formelle grunde.

Sager som de tre ovennævnte, hvor ombudsmanden intervenserer, vil fremover blive statistikført under hovedgruppen "Anden form for behandling og hjælp til borgerne".

Under hovedgruppen "Afvisninger af formelle grunde" falder bl.a. klager over myndigheder, som ombudsmanden ikke er kompetent over for, og klager, som er forældede.

Hovedgruppen "Undersøgelser" vil bestå af sager, hvor ombudsmanden har foretaget forskellige undersøgelser og vurderinger, herunder de sager, hvor ombudsmanden har foretaget en tilbundsgående undersøgelse med forudgående høring af de involverede myndigheder.

Forhåbentlig vil de nye kategorier give et mere dækkende og tidssvarende billede af ombudsmandens behandling af de omkring 5.000 årlige sager.

Sag nr. 14/00559

En borger var med egne ord desperat, da en myndighed efter mere end halvandet år stadig ikke havde svaret på en klage fra hende.

Borgeren havde i juli 2012 klaget til den daværende Styrelse for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte over et krav om tilbagebetaling af SU, og styrelsen havde fastholdt kravet. Så bad borgeren styrelsen om, at Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger behandlede klagen. I november 2013 rykkede hun styrelsen for svar. I december klagede hun til det daværende Ministerium for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser, som videresendte klagen til styrelsen.

I februar 2014 klagede borgeren til ombudsmanden, som i marts fik at vide af styrelsen, at sagen endnu ikke var færdigbehandlet. Ombudsmanden bad ministeriet tage sig af sagen. Ministeriet fandt ud af, at borgerens klage fra juli 2012 først var blevet sendt til ankenævnet i marts 2014. Ministeriet skrev til borgeren, at der var sket en klar sagsbehandlingsfejl, og at behandlingen af hendes sag ikke stemte overens med god forvaltningsskik.

Principperne for god forvaltningsskik er bl.a. et resultat af ombudsmandens udtalelser. God forvaltningsskik kan f.eks. være, at myndighederne besvarer borgernes henvendelser inden for en rimelig tid, har orden i deres sager og behandler borgerne korrekt og høfligt.

Sag nr. 14/02038

Pressen summede af rygter om, at statsministeren var blandt kandidaterne til en af de tunge poster i EU – men da en journalist bad om aktindsigt i Statsministeriets eventuelle dokumenter om emnet, ville ministeriet ikke afsløre, om der fandtes sådanne dokumenter.

Ombudsmanden afviste at undersøge journalistens klage over afslaget: Statsministeriet havde lov til at holde oplysninger hemmelige for at beskytte Danmarks udenrigspolitiske interesser. Desuden var det i helt særlige tilfælde i orden at hemmeligholde, om der fandtes dokumenter om et bestemt emne: I denne sag ville en bekræftelse af, at dokumenterne fandtes, kunne opfattes som en reel bekræftelse af, at statsministeren søgte jobbet. Mens en afkræftelse ville betyde, at hvis ministeriet i senere sager ikke afkræftede – men i stedet f.eks. afslog at be- eller afkræfte – sådanne dokumenters eksistens, ville det blive opfattet som en reel bekræftelse.

I 2014 åbnede Justitsministeriet Offentlighedsportalen – en webportal, som bl.a. giver adgang til nogle af ombudsmandens udtalelser om offentlighedsloven i anonymiseret form. Heriblandt udtalelsen i denne sag.

Sag nr. 14/02544

Da Institut for Menneskerettigheder fik besøg af en gruppe kommissærer fra menneskerettighedskommissionen i Zimbabwe, havde kommissionen lige fået mandat som landets ombudsmand. Institutet foreslog derfor et besøg hos den danske ombudsmand.

De 10 kommissærer blev modtaget af en af ombudsmandens medarbejdere, som fortalte om den danske ombudsmands arbejde og derefter gav bolden op til spørgsmål og diskussion. Gæsterne ville bl.a. gerne diskutere, hvordan en ombudsmand bevarer sin uafhængighed og undgår at blive politisk. Lidt drillende spurgte de også, hvorfor der endnu ikke har været en kvindelig ombudsmand i Danmark.

Hvert år åbner ombudsmandens kontor dørene for mange gæster fra både Danmark og udlandet.

Sag nr. 14/02557

Da medarbejdere fra ombudsmandens tilsynsafdeling var på rundgang i et lukket psykiatrisk afsnit, overrakte en patient dem et brev og bad om, at ombudsmanden behandlede det som en klage. Klagen handlede bl.a. om, at patienten var blevet indlagt mod sin vilje.

Efter tilsynsbesøget skrev ombudsmanden til patienten, at hun først skulle klage til Det Psykiatriske Patientklagenævn. Klagenævnets afgørelse om tvangsindlæggelsen kunne hun eventuelt gå i retten med.

Ombudsmanden skrev også, at han efter fast praksis ikke behandler sager, når der – som her – er særlig let adgang til at få sagen prøvet ved en domstol.

Inden medarbejdere fra ombudsmandens tilsynsafdeling kommer på tilsynsbesøg i en institution, får brugerne af institutionen tilbud om en planlagt samtale med ombudsmandens medarbejdere under besøget. Der er dog ofte også tid til en spontan snak med brugerne, f.eks. under rundgangen.

Sag nr. 14/02937

En lokal græsrodsbevægelse var utilfreds med planerne for en ny motorvej. Transportministeren havde aftalt med dele af Folketingets Transportudvalg, at motorvejen skulle anlægges syd om en landsby, ikke nord om. Ifølge græsrodsbevægelsen var det ikke kun de lokale borgere, men også Vejdirektoratet, som anbefalede, at motorvejen blev anlagt nord om byen. Græsrodsbevægelsen skrev til ombudsmanden for at spørge, om politikerne havde "ret til at træffe så tåbelig en beslutning".

Ombudsmanden svarede, at motorvejes geografiske placering bliver fastlagt ved lov. Da ombudsmanden ikke kan behandle lovgivningspolitiske spørgsmål, måtte han afvise sagen.

Ombudsmanden kan ikke behandle klager over Folketinget. Det gælder både enkelte folketingsmedlemmer, folketingsudvalg og love, som Folketinget vedtager.

TÅLT OPHOLD - BAG OM SAGEN

Morten Engberg
Afdelingschef, Tilsynsafdelingen

Ombudsmanden foretager regelmæssigt tilsynsbesøg på institutioner, hvor mennesker er frihedsberøvede, for at sikre, at de bor under ordentlige og værdige forhold. Det gælder f.eks. indsatte i fængsler, patienter på lukkede psykiatriske afdelinger og børn, der er anbragt uden for hjemmet.

I mange tilsynsbesøg er det ikke kun ombudsmanden og hans medarbejdere, som deltager. Ombudsmanden har et nært samarbejde med DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur og Institut for Menneskerettigheder i forbindelse med tilsynsbesøgene, og derfor deltager de to organisationer ofte i disse besøg.

Der var således ikke noget usædvanligt ved, at ombudsmanden sammen med repræsentanter for de to organisationer i 2014 besøgte Center Sandholm for at se på forholdene for personer på tålt ophold. Men sagen rørte ved meget følsomme og omdiskuterede spørgsmål, og det kom til at præge ombudsmandens redegørelse.

Personer på tålt ophold i Center Sandholm er underlagt en række særlige begrænsninger. De har pligt til at bo i centeret (en del af dem på to- eller tremandsværelser), de har pligt til at melde sig hos politiet (typisk dagligt), de må ikke tage lønnet arbejde, de modtager et meget lille beløb i lomme-penge (højst ca. 31 kr. om dagen), og de har i realiteten ikke mulighed for selv at lave mad, men får spisebiller til kantinen i centeret.

Der er ikke nogen grænse for, hvor længe en person kan være på tålt ophold, og opholdet kan i princippet være på ubegrænset tid. I modsætning til f.eks. langt de fleste indsatte i fængsler har personer på tålt ophold således ikke mulighed for at indrette sig på, at deres situation skal vare en bestemt tid, og på den måde se frem imod en grundlæggende normalisering af deres tilværelse.

Statistikken bekræfter da også, at tålt ophold kan være meget langvarigt. I 2014 boede der f.eks. 3 personer i Center Sandholm, som havde været på tålt ophold i mere end 10 år, og 12 personer, som havde været på tålt ophold i 5-10 år. Før i tiden var der ganske få personer på tålt ophold i Danmark, men tallet er steget de senere år. I 2002 var der således 17 personer på tålt ophold, mens det i 2014 var 67 personer.

Formålet med tilsynsbesøget var at få et indtryk af forholdene for personer på tålt ophold og vurdere, om disse forhold strider mod f.eks. FN's Torturkonvention eller Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Formålet var også at vurdere, om forholdene strider mod det, som ombudsmandsloven kalder "almenmenneskelige og humanitære synspunkter".

Hvem er på tålt ophold?

Personer på tålt ophold bor i Danmark, selv om de ikke har ret til at opholde sig i landet. Der er forskellige grunde til, at de ikke har ret til at opholde sig i Danmark: Nogle er udelukket fra at få asyl i Danmark, fordi de er udvist og har fået et indrejseforbud på grund af kriminalitet, der er begået i Danmark. Der er også en gruppe, som er udelukket fra at få asyl, f.eks. fordi der er alvorlig grund til at antage, at de har begået en alvorlig ikke-politisk forbrydelse i udlandet. Desuden er der nogle ganske få personer, som er på tålt ophold, fordi de anses for at være en fare for statens sikkerhed.

Grunden til, at disse personer bor i Danmark, er, at det ville være ulovligt at sende dem ud af landet. De er omfattet af en bestemmelse i udlændingeloven, hvorefter det er forbudt at sende mennesker til et andet land, hvor de risikerer dødsstraf eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Efter denne regel er det også forbudt at sende mennesker til et land, hvor de ikke er beskyttet mod at blive videresendt til et andet land, hvor de kan risikere noget sådant.

EN JURIDISK UDFORDRING

Undersøgelsen rejste flere juridiske problemstillinger. I første række måtte vi vurdere, om forholdene for personer på tålt ophold i Center Sandholm er i strid med FN's Torturkonvention og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det er fastsat i disse konventioner, at ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Efter at have holdt de generelle forhold i Sandholm op mod konventionerne kom vi dog frem til, at konventionerne ikke bliver overtrådt.

Vores opgave var imidlertid som nævnt også at vurdere forholdene ud fra ”almenmenneskelige og humanitære synspunkter”, som det hedder i ombudsmandsloven. Denne vurdering er i sagens natur bredere, end når ombudsmanden til daglig forholder sig til, om f.eks. et ministerium har givet aktindsigt efter reglerne.

Ombudsmanden har vurderet mange tidligere sager ud fra ”almenmenneskelige og humanitære synspunkter”, men forholdene for personer på tålt ophold i Center Sandholm adskiller sig på flere punkter væsentligt fra, hvad vi har set tidligere.

Vi foretog derfor en gennemgang af alle enkeltelementerne i ordningen. Vi vurderede, hvordan ordningen generelt påvirker personer på tålt ophold. Og vi vurderede betydningen af, at ordningen er tidsbestemt. I den forbindelse noterede vi os, at Dansk Røde Kors – som driver Center Sandholm – selv beskrev fællestræk hos personer på tålt ophold i form af bl.a. aftagende ressourcer, misbrug og isolation. Og DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur talte på lægefagligt grundlag bl.a. om ”klare tegn på svær psykisk belastning”.

POLITISKE SPØRGSMÅL

En anden vigtig overvejelse var, at forholdene for personer på tålt ophold delvis er fastlagt i selve udlændingeloven. Det er ikke ombudsmandens opgave at tage stilling til f.eks. rimeligheden af lovgivning vedtaget af Folketinget, og det gjorde vi naturligvis heller ikke i denne sag. Men vi kunne på den anden side ikke – som det efter ombudsmandsloven er vores opgave – vurdere forholdene for personer på tålt ophold uden at inddrage formålet med lovgivningen for denne persongruppe.

Ombudsmanden pegede i sin redegørelse på, at gruppen af personer på tålt ophold er sammensat. Derfor gør hensynene bag lovgivningen sig i realiteten også gældende med meget forskellig styrke. Et af formålene med tålt ophold er f.eks. at kunne finde en person hurtigt, hvis personen skal udsendes. Men hvis der ikke er nogen udsigt til, at personen kan sendes ud af Danmark, må dette hensyn veje mindre tungt, end hvis personen kommer fra et land, hvor der er udsigt til hjemsendelse. Som et andet eksempel pegede ombudsmanden på, at hensynet til national sikkerhed og offentlig orden synes at gøre sig forskelligt gældende, afhængig af om den pågældende anses for en fare for statens sikkerhed eller ”blot” har begået almindelig kriminalitet.

Hvad udtalte ombudsmanden?

Det var ombudsmandens opfattelse, at de samlede forhold for personer på tålt ophold i Center Sandholm – sammenholdt med det tidsbestemte aspekt – er meget belastende og begrænsende for grundlæggende livsførelse. De generelle forhold er dog ikke i strid med forbuddet mod f.eks. nedværdigende behandling i FN's Torturkonvention og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3. Ombudsmanden kunne imidlertid ikke afvise, at den samlede virkning af de begrænsninger, som personer på tålt ophold i Center Sandholm er underlagt, med tiden i konkrete tilfælde kan føre til, at forholdene må anses for at krænke konventionerne.

Det var samtidig ombudsmandens opfattelse, at der er grund til, at de ansvarlige myndigheder mere samlet gennemtænker, i hvilket omfang det – bl.a. ud fra de hensyn, som den relevante lovgivning bygger på – på alle punkter er nødvendigt at opretholde så samlet set belastende og begrænsende livsvilkår, som der på nuværende tidspunkt er tale om. Ombudsmandens opfattelse var baseret på de "almenmenneskelige og humanitære synspunkter", som han efter ombudsmandsloven skal inddrage.

FOB 2014-42.

PARTER MED FORSKELLIGT MANDAT

Efter tilsynsbesøget i Center Sandholm blev der arbejdet på højtryk på at foretage de nødvendige vurderinger, men i lige så høj grad på at formulere konklusionerne så præcist som muligt, så de ikke gav anledning til misforståelser.

I dette arbejde var det en fordel for os, at vi kunne samarbejde med DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur og Institut for Menneskerettigheder. DIGNITY har en omfattende lægefaglig viden og et indgående kendskab til bekæmpelse af tortur mv., og Institut for Menneskerettigheder har stor ekspertise inden for det menneskeretlige felt.

Danmark har tiltrådt en tillægsprotokol til FN's Torturkonvention, hvor det er fastsat, at der i hvert land skal udpeges et organ til at føre tilsyn med, at torturkonventionen ikke bliver overtrådt. I Danmark udføres denne opgave af ombudsmanden i tæt samarbejde med Institut for Menneskerettigheder og DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur.

DIGNITY er en privat interesseorganisation, der fokuserer på bekæmpelse af tortur, og Institut for Menneskerettigheder er en offentlig organisation, som har til opgave at fremme menneskerettighederne. Det er vores vurdering, at samarbejdet har styrket ombudsmandens tilsynsarbejde, fordi det har givet mulighed for at anvende den særlige ekspertise, som de to organisationer besidder.

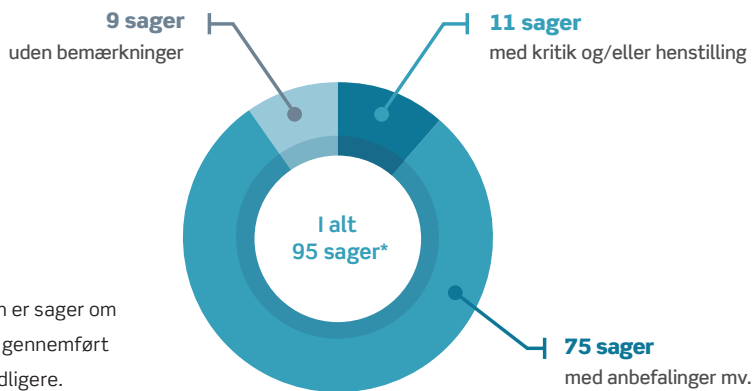
OMBUDSMANDENS OPGAVER

Ombudsmanden skrev i sin redegørelse, at ”der er grund til mere samlet at gennemtænke, i hvilket omfang det – bl.a. ud fra de hensyn, som den relevante lovgivning bygger på – på alle punkter er nødvendigt at opretholde så samlet set belastende og begrænsende livsvilkår, som der på nuværende tidspunkt er tale om”.

Det er forholdsvis sjældent, at ombudsmanden på denne måde opfordrer til, at en ordning, som delvist er fastlagt ved lov, bliver overvejet igen. Hertil kom, at sagen drejer sig om et emne, som er meget omdiskuteret politisk. Men ombudsmanden udførte dybest set blot den opgave, som han er pålagt ved ombudsmandsloven: at føre tilsyn med forholdene for mennesker, der er frihedsberøvede, og fremsætte sin opfattelse af sagen.

TILSYN I TAL

AFSLUTTEDE TILSYNSSAGER I 2014

*Hovedparten er sager om tilsynsbesøg gennemført i 2013 eller tidligere.

På voksenområdet afsluttede ombudsmanden desuden:

21 sager med tilknytning til tilsynsområdet, som ombudsmanden havde rejst på eget initiativ. Ingen sager førte til kritik.

48 sager om selvmordsforsøg, dødsfald mv. i kriminalforsorgens institutioner. Der blev givet kritik i 1 sag.

På børneområdet afsluttede ombudsmanden desuden:

10 sager med tilknytning til tilsynsområdet, som ombudsmanden havde rejst på eget initiativ. 5 sager førte til kritik.

NYE TILSYNSBESØG I 2014

Voksenområdet

Der blev aflagt tilsynsbesøg i 22 forskellige institutioner. I nogle tilfælde besøgte ombudsmanden flere selvstændige afdelinger i samme institution.

1 besøg var uvarslet (Lavendelvej, Viborg).

I 14 besøg deltog DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur.

I 4 besøg deltog Institut for Menneskerettigheder.

Der blev holdt 129 samtaler med brugere (indsatte, patienter, beboere mfl.).

Der blev holdt 5 møder med udenlandske ombudsmænd med dialog og erfaringsudveksling om OPCAT-arbejdet.

Børneområdet

Der blev aflagt tilsynsbesøg i 11 forskellige institutioner. I en del tilfælde besøgte ombudsmanden flere selvstændige afdelinger i samme institution.

1 besøg var uvarslet (Kanonen, Hinnerup).

I 1 besøg deltog DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur.

Der blev holdt 46 samtaler med børn/unge.

Ombudsmanden holdt møder med repræsentanter for FN's Underkomite til Forebyggelse af Tortur og Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur mv. om OPCAT-arbejdet både på børne- og voksenområdet.

TILSYN
VOKSENMØRÅDET

GENNEMFØRTE TILSYNSBESØG I 2014

Dato	Institution	Type og målgruppe
17. februar	Børsholt, Sindal	Socialpsykiatrisk botilbud for voksne med psykisk lidelse
18. februar	Vendelbo, Vrå	Botilbud for voksne med psykisk lidelse
20. februar	Ebberød, Birkerød	Botilbud for udviklingshæmmede ældre og et enkeltmandsprojekt med socialpædagogisk behandling
26. februar	Kongelunden, Dragør	Et specialcenter for asylansøgere med særlige behov og en afdeling for kvinder med og uden børn
5. marts	Pensionen Avedøre, afdeling Kastanienborg, Hvidovre	Institution under kriminalforsorgen, der huser blandt andre beboere under udslusning eller i alternativ afsoning
10. marts	Randers Psykiatriske Afdeling	To sengeafsnit for psykiatriske og retspsykiatriske patienter
11. marts	Lavendelvej, Viborg	Botilbud for voksne med en indgribende sindslidelse
27. marts	Politigårdens Fængsel, København	Særlig arrestafdeling for blandt andre negativt stærke indsatte
9. april	Aalborg Universitetshospital – Psykiatrien	To psykiatriske sengeafsnit til blandt andre akutte og retspsykiatriske patienter
10. april	Aalborg Universitetshospital – Psykiatrien	To retspsykiatriske sengeafsnit navnlig for patienter med dom til anbringelse eller behandling
8. maj	Psykiatrisk Center Frederiksberg	To sengeafsnit for psykiatriske og retspsykiatriske patienter

Dato	Institution	Type og målgruppe
7.-9. maj	Psykiatrien i Region Syddanmark, Middelfart og Odense	Fem retspsykiatriske sengeafsnit for patienter med f.eks. dom til anbringelse eller behandling
21. maj	Solvang, Kirke Hyllinge	Socialpsykiatrisk botilbud for voksne med f.eks. psykiatrisk lidelse
26.-27. maj	Psykiatrisk Center Sct. Hans, Roskilde	Retspsykiatrisk sengeafdeling for patienter, hvor den psykiske lidelse og den retlige foranstaltning er komplekse og kræver særlig ekspertise
11. juni	Psykiatrisk Center Hvidovre, Brøndby	To sengeafsnit for psykiatriske og retspsykiatriske patienter
17. juni	Psykiatrisk Center Bornholm, Rønne	To sengeafsnit for psykiatriske og retspsykiatriske patienter
18. juni	Detentionen i Rønne	Navnlig for personer, som ikke kan tage vare på sig selv, fordi de er berusede, og som politiet træffer i en farlig situation
26. juni	Johannes Hages Hus, Nivå	Socialpsykiatrisk botilbud for voksne med psykisk lidelse
30. september	Center Sandholm, Birkerød	Personer, som i længere tid har været på tålt ophold i Center Sandholm
4. november	Statsfængslet i Nyborg	Tre afsnit i et lukket fængsel, herunder en særlig arrestafdeling for blandt andre negativt stærke indsatte
5. november	Arresthuset i Svendborg	Arresthus, især for indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
26.-27. november	Psykiatrien Region Sjælland, Nykøbing Sj.	Sikringsafdelingen for f.eks. psykiatriske patienter anbragt efter dom eller farlighedsdekret og to retspsykiatriske sengeafsnit

EKSEMPLER PÅ VIGTIGE REAKTIONER I 2014

Mundtlige anbefalinger givet til institutionens ledelse

Forebyggelse af selvmord: Nogle institutioner er blevet anbefalet at udarbejde en instruks om, hvordan selvmord og selvmordsforsøg forebygges.

Vold og trusler: Der er givet anbefaling om mere systematisk at følge udviklingen i antal tilfælde af vold og trusler om vold.

Beskæftigelse og fritid: Det er blevet anbefalet at sikre, at brugerne tilbydes mindst samme tid udendørs som foreskrevet i de europæiske fængselsregler.

Langvarig fiksering: En institution er blevet anbefalet fremover at have mere fokus på statistikken for tvangsfiksering i mere end 48 timer.

Statistik: Det er blevet anbefalet, at institutionen løbende udarbejder og aktivt anvender statistik om anvendelsen af tvang på afsnitsniveau. Hensigten er at give ledelsen information om mønstre i og årsager til udført tvang for at gøre det muligt at nedbringe tvang.

Vejledning: Nogle institutioner er blevet anbefalet at skærpe fokus på, at brugerne får klagevejledning og får udleveret skriftlig vejledning. Hensigten er at sikre, at brugerne bliver behørigt vejledt.

Rettigheder: Der er givet anbefaling om at være opmærksom på muligheden for instruktion af personale gennem brug af huske-/tjeklister. På den måde kan institutionen sikre, at brugernes rettigheder varetages.

Dokumentation: Nogle institutioner er blevet anbefalet at skærpe fokus på udfyldelsen af detentionsrapporter og tvangsprotokoller.

>>

Opfølgingsbesøg

Indgreb over for indsatte: Efter et tilsynsbesøg i Politigårdens Fængsel spurgte ombudsmanden, om der var behov for at formalisere beslutninger om forhøjet sikkerhedsniveau for visse indsatte – beslutninger, som efter det oplyste umiddelbart fik konsekvenser for de indsattes muligheder for aktiviteter og/eller social kontakt. Disse indsatte behandles nu som udelukket fra fællesskab, og ombudsmanden fulgte op på dette gennem et nyt besøg.

Personer på tålt ophold: Ombudsmanden havde brug for at følge op på et tilsynsbesøg i Center Sandholm, personer på tålt ophold, gennem et nyt besøg samme sted. Målgruppen for opfølgingsbesøget var personer, som i længere tid havde været på tålt ophold i Center Sandholm. FOB 2014-42.

Drøftelser med centrale myndigheder

Utilsigtede hændelser: På det årlige møde med Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse spurgte ombudsmanden, hvorfor sundhedspersonalet i f.eks. kriminalforsorgen og asylcentre ikke skal indberette utilsigtede hændelser ligesom personale i resten af sundhedssektoren. En utilsigtet hændelse kan f.eks. være fejl i forbindelse med medicinering. Ministeriet vil undersøge spørgsmålet.

Standardhusorden: Gennem tilsynsbesøg på psykiatriske afdelinger blev ombudsmanden opmærksom på, at der er stor forskel på indholdet af regler i afdelingernes husordner, og at der kan være tvivl om hjemmelen til flere af reglerne. På det årlige møde spurgte ombudsmanden Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, om det ville være hensigtsmæssigt at udarbejde en vejledende standardhusorden. Ministeriet vil overveje dette.

Feedback på tvangsprotokoller: Brug af tvang på psykiatriske afdelinger skal skrives ind i afdelingens tvangsprotokol, og tvangsprotokollens oplysninger skal indberettes til Sundhedsstyrelsen. Under tilsynsbesøg fik ombudsmanden oplyst, at afdelingerne ikke fik feedback fra Sundhedsstyrelsen på indberetningerne, og han tog det op over for Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse. Ministeriet vil tale med styrelsen om det.

>>

Sager rejst på eget initiativ og høringer

Dementes rettigheder: Ombudsmanden rejste en sag om brug af særlige døråbnere i forlængelse af et besøg i et botilbud for blandt andre demente. Botilbuddet brugte de særlige døråbnere i en periode uden at have fået lov af kommunen. Da kommunen senere godkendte døråbnerne, meddelte kommunen ikke afgørelsen til nogen. Sagen blev afsluttet med kritik. FOB 2014-2.

Psykisk syge indsatte: Efter to tilsynsbesøg på Vestre Fængsels hospitalsafdeling, Vestre Hospital, har myndighederne nu besluttet at tage forskellige initiativer for at forbedre forholdene for psykisk syge indsatte – f.eks. at ansætte en områdeleder, som skal sikre, at de indsatte bliver aktiveret, at der bliver etableret et multirum og eventuelt et terapirum, samt at personalet bliver efteruddannet. Ombudsmanden har bedt om underretning for at følge processen.

Overførsel til psykiatrisk afdeling: Ombudsmanden har rejst en sag over for Direktoratet for Kriminalforsorgen, Region Hovedstaden og anklagemyndigheden om en indsat med alvorlig psykisk sygdom, som ventede længe på at blive overført til en psykiatrisk afdeling. Sagen er uafsluttet.

Mindreårige og kvinder: Tilsynsbesøg i fire anstalter for domfældte i Grønland førte til, at ombudsmanden spurgte Direktoratet for Kriminalforsorgen og Kriminalforsorgen i Grønland om, hvordan personalet håndterer mindreårige og kvinder, som opholder sig i anstalterne. Sagen er uafsluttet.

Rettigheder for detentionsanbragte: Efter et tilsynsbesøg i en detention uden fast bemanning i Grønland spurgte ombudsmanden Justitsministeriet, Rigspolitiet og Politimesteren i Grønland, om forholdene levede op til reglerne i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Sagen er uafsluttet.

TILSYN
BØRNEOMRÅDET

GENNEMFØRTE TILSYNSBESØG I 2014

Dato	Institution	Type og målgruppe
30. januar	Den socialpædagogiske døgninstitution Sønderbro, København	Sikret døgninstitution for børn og unge, typisk i alderen 15-17 år, der f.eks. er anbragt i varetægtssurrogat eller som led i ungdoms-sanktion Intern skole
11. marts	Familieinstitutionen Skovvænge, Rønnede	Dag- og døgnophold til socialt sårbare og dysfunktionelle familier
27. marts	Den sikrede døgninstitution Koglen, Stakroge	Sikret døgninstitution for børn og unge, typisk i alderen 15-17 år, der f.eks. er anbragt i varetægtssurrogat eller som led i ungdoms-sanktion Intern skole
29. april	Fonden Ulvskov, Odder	Opholdssted for unge i alderen 12-18 år med følelsesmæssige og sociale problemer, som evt. har været udsat for omsorgssvigt og evt. har en psykiatrisk diagnose
30. april	Fonden Bryggergården, Samsø	Socialpædagogisk opholdssted for unge i alderen 12-18 år med psykiske og sociale problemer Intern skole
27. maj	Fonden Kanonen, Hinnerup	Socialpædagogisk opholdssted for unge i alderen 12-23 år med følelsesmæssige og sociale vanskeligheder samt psykiatriske diagnoser Intern skole
2. september	Plejefamilie, Bornholms Regionskommune	Plejefamilie
3. september	Plejefamilie, Bornholms Regionskommune	Plejefamilie
24. september	Opholdsstedet Clemens, Vordingborg, og Clemens Gaarden, Lundby	Socialpædagogisk behandlingssted for børn i alderen 6-17 år med emotionelle, adfærdsmæssige og sociale problemer
28. oktober	Himmelbjerggården, Ry	Behandlingshjem for børn, der har behov for et længerevarende behandlingstilbud Intern skole
29. oktober	Småskolen Christianshede, Bording	Socialpædagogisk opholdssted for børn med sociale problemer og tilpasningsvanskeligheder Intern skole

EKSEMPLER PÅ VIGTIGE REAKTIONER I 2014

Mundtlige anbefalinger givet til institutionens ledelse

Magtanvendelse: En række institutioner er blevet anbefalet at sikre, at medarbejderne får udleveret magtanvendelsesbekendtgørelsen, og at anbragte børn og unge samt forældremyndighedens indehaver bliver bekendt med reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen inklusiv reglerne om klageadgang. Der er også givet anbefalinger om at registrere og indberette til opholdskommunen og socialtilsynet, hvis en institution undersøger børnenes/de unges værelser. Det er desuden blevet anbefalet at sørge for, at der bliver udarbejdet lister over genstande, som bliver inddraget og tilbageholdt fra børn/unge, og at børnene/de unge får en kopi af listen.

Opfølgingsbesøg

Efter et besøg på opholdsstedet Fonden Kanonen udtalte ombudsmanden sig i oktober 2013 om opholdsstedets brug af såkaldt refleksionstid. Opfølgingsbesøget havde bl.a. fokus på, om opholdsstedet fortsat brugte refleksionstid i forhold til de unge. Sagen er ikke afsluttet.

Sager rejst på eget initiativ og høringer

Magtanvendelse mv.: Efter et besøg i den sikrede institution Koglen rejste ombudsmanden på eget initiativ en sag om visse af Koglens tiltag for at hindre indsmugling af bl.a. euforiserende stoffer i institutionen – f.eks. at vaske de unges tøj og inddrage deres jakker og sko. Herudover bad ombudsmanden myndighederne om at redegøre nærmere for hjemmelen til at låse de unge inde på deres værelser. Sagen er ikke afsluttet.

>>

Handleplaner: Efter to tilsynsbesøg i plejefamilier rejste ombudsmanden på eget initiativ tre sager om manglende eller mangelfulde handleplaner. Sagerne er afsluttet med kritik af kommunen.

Vold i plejefamilie: Efter et tilsynsbesøg i en plejefamilie viderefremidlede ombudsmanden til Socialtilsynet, at det ene af plejebørnene havde fortalt, at hun havde været udsat for vold i sin tidligere plejefamilie.

Interne skoler: Efter et tilsynsbesøg på et privat opholdssted med intern skole iværksatte ombudsmanden en undersøgelse af, om den interne skole levede op til reglerne om minimumsstørrelse (antal elever), om eleverne modtog den undervisning, de havde krav på, og om kommunen førte tilstrækkeligt tilsyn med skolen. Sagen er endnu ikke afsluttet.

Efter besøg på et andet privat opholdssted rejste ombudsmanden på eget initiativ en sag om kommunens tilsyn med stedets interne skole. Sagen blev afsluttet med kritik af kommunen for tilsynets hidtidige form og indhold.

Akut anbringelse: Efter et tilsynsbesøg på en døgninstitution iværksatte ombudsmanden en undersøgelse af, hvorfor nogle af børnene var blevet anbragt akut. En af sagerne blev afsluttet med kritik. FOB 2014-19.

TILSYN
HANDICAPOMRÅDET

Folketingets Ombudsmand følger efter anmodning fra Folketinget udviklingen i ligebehandling af mennesker med handicap og foretager i den forbindelse bl.a. tilsyn med den fysiske tilgængelighed for mennesker med handicap.

På disse tilsynsbesøg undersøger ombudsmandens medarbejdere, om de regler, der skal sikre, at offentlige bygninger er tilgængelige for alle, overholdes. Ombudsmandens medarbejdere har måleudstyr med for at tjekke, om eksempelvis ramper for kørestolsbrugere har en hældningsgrad, som stemmer overens med byggereglerne. En medarbejder hos ombudsmanden, som er kørestolsbruger, deltager i tilsynsbesøgene.

Folketingets Ombudsmand samarbejder desuden med Institut for Menneskerettigheder og Det Centrale Handicapråd om at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af FN's Handicapkonvention.

GENNEMFØRTE TILGÆNGELIGHEDSINSPEKTIONER I 2014

Dato	Institution	Type
12. juni	Rasteplads Antvorskov Nord	Ubemandet rasteplads – handicapfaciliteter
12. juni	Rasteplads Rønninge Nord	Ubemandet rasteplads – handicapfaciliteter
12. juni	Rasteplads Nørremark	Ubemandet rasteplads – handicapfaciliteter
13. juni	Rosborg Gymnasium & HF	Uddannelsesinstitution

HVAD FØRTE BESØGENE TIL?

Tilgængelighedsinspektionerne af motorvejsrastepladserne Antvorskov Nord, Rønninge Nord og Nørremark førte til en række anbefalinger til Vejdirektoratet om bl.a. skiltnings-, parkerings-, spise- og toiletforhold på de tre rastepladser. Vejdirektoratet oplyste efterfølgende over for ombudsmanden, at direktoratet på eget initiativ ville besigtige de øvrige motorvejsrastepladser på baggrund af ombudsmandens anbefalinger.

Tilgængelighedsinspektionen af Rosborg Gymnasium og HF førte til en række anbefalinger om bl.a. adgangs- og parkeringsforhold, ligesom den førte til anbefalinger om markering af døre og andre glasfacader, om adgang til skolens gårdarealer og scene, om indretning af gymnasiets auditorium samt om skiltning med information om teleslynge.

I 2013 foretog ombudsmanden tilgængelighedsinspektioner af fire afstemningssteder i to kommuner i forbindelse med kommunalvalget. Inspektionerne, der blev afsluttet i 2014, førte bl.a. til anbefalinger om skiltnings-, parkerings-, adgangs- og toiletforhold, ligesom de førte til anbefalinger om valglokalernes og stemmerummene indretning og faciliteterne for de tilfornede vælgere.

Ombudsmandens besøg førte desuden til, at en af involverede kommuner fandt anledning til at foretage en mere generel gennemgang af samtlige valgsteder i kommunen med udgangspunkt i ombudsmandens anbefalinger.

I 2013 foretog ombudsmanden desuden en tilgængelighedsinspektion af Rigshospitalet. Inspektionen, der blev afsluttet i 2014, førte til anbefalinger om bl.a. adgangs-, skiltnings- og toiletforhold.

Flere oplysninger om ombudsmandens arbejde med ligebehandling af mennesker med handicap og ombudsmandens rapporter om tilgængelighedsinspektioner kan findes på ombudsmanden.dk/handicap.

TILSYN TVANGSUDSENDELSER

Folketingets Ombudsmand fører tilsyn med Rigspolitiets tvangsmæssige udsendelser af udenlandske statsborgere, som ikke har lovligt ophold i Danmark.

Ombudsmanden skal særligt påse, at udsendelserne sker med respekt for individet og uden unødigt brug af magt. Ombudsmanden bedømmer således, om politiet følger gældende ret – herunder EU-retten og internationale menneskerettighedskonventioner – og god forvaltningsskik.

Ombudsmandens tilsyn er især koncentreret om en række opmærksomhedsområder: magtanvendelse, familiens enhed, udsatte grupper, forudgående kontakt og information, sikkerhedsvurderingen, afbrudte udsendelser og udsendelsesrapporten.

Som det fremgår af skemaet på de næste sider, har ombudsmanden i 2014 ikke udtalt kritik af politiets arbejde. Udsendelserne foregik med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse.

Vi har i 2014 derudover gennemlæst 1.074 udsendelsessager fra 2013 med henblik på bl.a. at identificere alle sager med magtanvendelse. Ud af de 1.074 sager blev 49 sager udvalgt til nærmere gennemgang, heriblandt 30 sager, hvor det fremgik, at der havde været brugt magt. Vi har konstateret, at dokumentationen i et mindre antal af sagerne ikke lever op til de anbefalinger, som findes i de internationale og nationale retningslinjer for tvangsmæssige udsendelser, og at politiet i visse henseender ikke har fulgt den ulovbestemte retsgrundsætning om notatpligt. Selv om dette også var konklusionen i forhold til gennemgangen af sagerne fra 2011 og 2012, er der i 2013 sket en forbedring af Rigspolitiets dokumentation i forhold til de fleste fokusområder. Til forskel fra 2011 og 2012 er det i 2013 et flertal af sager, som lever op til standarderne for dokumentation, og dermed er det kun et mindre antal sager, som ikke indeholder en tilstrækkelig dokumentation i forhold til flere af fokusområderne.

Læs mere om ombudsmandens tilsyn med tvangsmæssige udsendelser på ombudsmanden.dk/udsendelser.

TILSYN MED TVANGSUDBENDELSE I 2014

Dato	Destination	Antal personer	Brug af magt?	Udsendelse gennemført?
28. januar	Nigeria (ledsaget) ¹	1	Nej	Ja
20. februar	Tunesien (ledsaget)	1	Nej	Ja
13. marts	Serbien (ledsaget)	1	Ja	Ja
17. marts	Afghanistan (ledsaget)	20	Ja	Delvist
14. april	Tunesien (ledsaget)	1	Nej	Ja
5. maj	Afghanistan (ledsaget)	1	Nej	Ja
10. maj	Kosovo (ledsaget)	6	Ja	Ja
29. september	Egypten (ledsaget)	1	Nej	Ja

1) Udsendelse af udlændinge, der ikke udrejser frivilligt, kan enten ske ved en *påset udrejse*, hvor politiet overvåger udrejsen af landet, f.eks. ombordstigning i et fly eller på et skib, eller ved *ledsaget udrejse*, hvor politiet ledsager udlændingen ud af landet til udlændingens hjemland eller et tredjeland, hvor udlændingen har ret til at opholde sig.

Kommentarer

Tvangsudsendelsen var del af en såkaldt FRONTEX-udsendelse, der udgik fra Madrid til Lagos. FRONTEX-udsendelsen blev ledet af Storbritannien med bistand fra de spanske myndigheder. Flyvningen fra Danmark til Madrid var organiseret i samarbejde med svensk politi og foregik i et fly, som svensk politi havde hyret til lejligheden. På flyvningen til Lagos deltog der sundhedsfagligt personale fra Storbritannien af hensyn til udlændingenes helbred og sikkerhed. Der blev undervejs ikke brug for det sundhedsfaglige personale.

Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der blev ført tilsyn med forløbet, fra politiet afhentede udlændingen til ombordstigningen i lufthavnen.

Politiet anvendte magt i form af fastholdelse og brug af plastikstrips, fikseringsbælte og blød hjelm. Anvendelsen af magt var nødvendig på grund af udlændingens voldsomme og selvskadende adfærd. Magtanvendelsen var proportional og varede kun så længe, den var påkrævet.

Tvangsudsendelsen var en såkaldt chartret flyvning, hvor politiet havde hyret et fly til lejligheden. Ud over en tolk deltog der en læge af hensyn til udlændingenes helbred og sikkerhed. I forbindelse med udsendelsen tilså lægen to af udlændingene. Politiet anvendte magt i forhold til seks udlændinge. I de seks tilfælde havde magtanvendelsen form af fastholdelse og brug af fikseringsbælte, mens politiet i et tilfælde derudover også anvendte plastikstrips og blød hjelm. Magtanvendelserne var nødvendige på grund af udlændingenes adfærd. En af udsendelserne blev afbrudt ved ankomsten til Kabul, fordi de afghanske myndigheder nægtede at lade en af udlændingene indrejse i Afghanistan.

Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der blev ført tilsyn med forløbet, fra politiet hentede udlændingen til ombordstigningen i lufthavnen.

Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der blev ført tilsyn med forløbet, fra politiet hentede udlændingen til ombordstigningen i lufthavnen.

De tvangsudsendte var en familie bestående af en kvinde og en mand og deres fire mindreårige børn. Ud over en tolk deltog der en læge og en sygeplejerske af hensyn til udlændingenes helbred og sikkerhed. I forbindelse med udsendelsen blev manden tilset af lægen. Politiet anvendte magt i forhold til kvinden, manden og deres 13-årige søn. Magtanvendelserne havde form af fastholdelse og var nødvendige på grund af udlændingenes adfærd.

Den tvangsudsendte var en voksen mand. Tvangsudsendelsen var en grænsefremstilling, hvor de egyptiske myndigheder lod udlændingen indrejse i Egypten, da de havde set hans dokumenter.

Dato	Destination	Antal personer	Brug af magt?	Udsendelse gennemført?
9. november	Afghanistan (ledsaget)	3	Ja	Ja
24. november	Afghanistan (ledsaget)	1	Ja	Nej
7. december	Afghanistan (ledsaget)	7	Nej	Ja

Kommentarer

De tvangsudsendte var en familie bestående af en kvinde og en mand og deres 15-årige søn. Politiet anvendte magt i form af fastholdelse og brug af plastikstrips og fikseringsbælte. Anvendelsen af magt var nødvendig på grund af udlændingenes voldsomme og selvskadende adfærd. Magtanvendelserne var proportionale og varede kun så længe, de var påkrævet.

Politiet anvendte magt i form af fastholdelse og brug af plastikstrips. Anvendelsen af magt var nødvendig på grund af udlændingens voldsomme og selvskadende adfærd. Magtanvendelsen var proportional og varede kun så længe, den var påkrævet. Udsendelsen blev afbrudt af flykaptajnen på grund af udlændingens voldsomme og selvskadende adfærd.

De tvangsudsendte var en familie bestående af en kvinde og en mand og deres fem mindreårige børn. Tvangsudsendingen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der blev ført tilsyn med forløbet, fra politiet hentede udlændingene til ombordstigningen i lufthavnen.

Sag nr. 14/03892

En journalist klagede til ombudsmanden over et delvist afslag på aktindsigt fra Fonden for Forebyggelse og Fastholdelse. Fonden afslø aktindsigt i nogle mails, fordi de var et led i ministerbetjening mellem departement og underordnet myndighed (fonden) og dermed kunne undtages efter den såkaldte ministerbetjeningsregel i offentlighedsloven. Da journalisten bad om klagevejledning, skrev fonden først til ham, at han kunne klage til Beskæftigelsesministeriet, men trak det senere tilbage, med den begrundelse at fonden var et uafhængigt organ.

I en høring spurgte ombudsmanden, hvorfor fonden havde givet afslag på aktindsigt efter ministerbetjeningsreglen om korrespondance med underordnet myndighed, når fonden samtidig skrev, at den var et uafhængigt organ. Fonden svarede telefonisk, at den havde besluttet at genoptage sagen. Sagen endte med, at journalisten fik fuld aktindsigt.

Når ombudsmanden ønsker at undersøge en klage nærmere, sender han en høring til myndigheden – typisk med konkrete spørgsmål. I nogle tilfælde får ombudsmandens spørgsmål myndigheden til at genoptage sagen. Det skete 30 gange i 2014.

Sag nr. 14/02536

Risikoen for alvorlige flyulykker på grund af sammenstød med bramgæs og andre store fugle fik en bekymret borger til at henvende sig til ombudsmanden. Borgeren mente, at myndighederne forholdt sig uansvarligt til problemet og vurderede risikoen helt forkert.

Borgeren havde tidligere været i dialog med flere myndigheder, blandt andre Trafikstyrelsen. Ombudsmanden mente, at Trafikstyrelsen havde bedre forudsætninger for at tage stilling til spørgsmål om flyvesikkerhed, og besluttede derfor, at han ikke ville undersøge sagen.

Ombudsmanden afgør selv, om der er tilstrækkelig grund til, at han undersøger en sag nærmere.

Sag nr. 14/03648

En borger kunne ikke få et blått sygesikringsbevis, fordi han afslø at oprette NemID. Kommunen vurderede, at han var i stand til at bruge den digitale selvbetjeningsløsning og derfor også forpligtet til det. At borgeren af principielle grunde ikke ønskede at bruge NemID, var ikke nogen grund til fritagelse.

Ombudsmanden kunne ikke kritisere, at kommunen krævede, at borgeren søgte digitalt. Kravet havde hjemmel i sundhedsloven: Kun borgere, som kommunen vurderer ikke er i stand til at bruge den digitale selvbetjeningsløsning, kan blive fritaget for det.

Ombudsmanden behandler jævnligt sager, der handler om forvaltningsretlige krav til digitale løsninger i det offentlige. Erfaringerne på området er sammenfattet i et notat, som løbende opdateres, på ombudsmanden.dk.

Sag nr. 14/00521

Ejeren af to små hunde blev vred, da en hundetræners store rottweiler skambed hendes hunde, og det hjalp ikke, at politiet besluttede, at rottweileren ikke skulle aflives. Hun klagede til Rigspolitiet, men hendes klage blev afvist, fordi hun ikke var part i sagen. Det forstod hundeejeren ikke, og hun klagede nu til ombudsmanden, som bad Rigspolitiet tage stilling til klagen.

Rigspolitiet svarede hundeejeren, at selv om hun naturligt var interesseret i, hvad der skete med rottweileren, var hun ikke i juridisk forstand part i sagen. Det ville kræve, at hun havde en væsentlig og individuel interesse i sagens udfald, og det mente Rigspolitiet ikke var tilfældet: Hvad der videre skete med rottweileren, havde ikke større betydning for hendes situation end for andre borgeres.

Selv om ombudsmanden ikke selv tager en sag op til undersøgelse, kan han hjælpe borgeren med at få en nærmere begrundelse for myndighedernes afgørelser.

Sag nr. 14/00112

Da kommunen ville spare på ældreplejen, fór en hjemmehjælper i blækhuset. Hun skrev to læserbreve til en lokalavis, hvor hun kritiserede kommunens beslutning. Kommunen sendte hende en såkaldt tilrettevisning, hvor hendes loyalitetspligt blev indskærpet. Det fortalte hjemmehjælperen sit fagforbund, og forbundet klagede på hendes vegne til ombudsmanden.

Ombudsmanden bad kommunen om en forklaring. Herefter så kommunen på sagen igen og trak tilrettevisningen tilbage.

Da problemet nu var løst, stoppede ombudsmanden sin undersøgelse.

Det sker ikke sjældent, at en myndighed ændrer holdning, allerede når ombudsmanden henvender sig om en sag.

Å R E T K O R T

2014

ÅRET I TAL

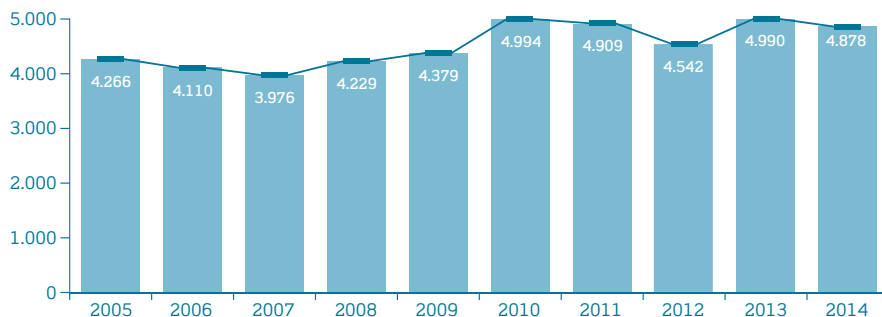
De følgende sider indeholder nogle hovedtal for ombudsmandens sagsbehandling i 2014. På ombudsmanden.dk findes nærmere information om ombudsmandens arbejde og om de regler, der gælder for ombudsmandens virksomhed.

NYE SAGER

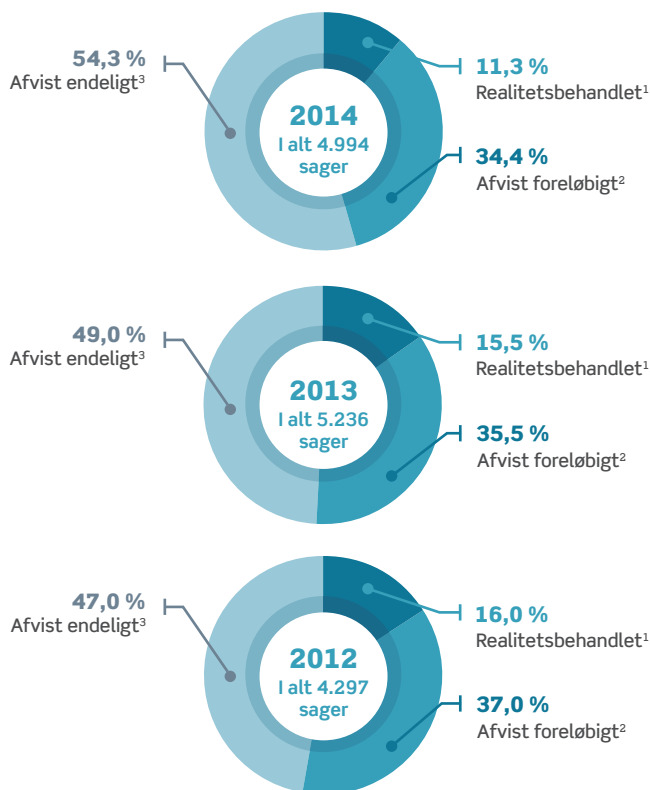
Sager oprettet i 2014 ¹	
Klagesager	4.675
Sager rejst på eget initiativ	121
§ 18-tilsynssager	9
OPCAT-tilsynssager ²	8
Kombinerede OPCAT- og § 18-tilsynssager	51
Udsendelsessager ³	14
Total	4.878

- 1) Inkluderer ikke administrationssager, herunder sager om indsigt i ombudsmandens sager, sager i forbindelse med internationalt samarbejde, generelle sager om ombudsmandens arbejde og egen drift-projekter. Der blev i 2014 indledt et egen drift-projekt vedrørende ministeriernes brug af ministerbetjeningsreglen i offentlighedslovens § 24.
- 2) Tilsynsbesøg efter FN-regler (den valgfri protokol til FN-konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (OPCAT)).
- 3) Sager oprettet i forbindelse med ombudsmandens kontrol af tvangsmæssige udsendelser af udlændinge (se ombudsmanden.dk/udsendelser). Herudover blev der i 2014 gennemgået 1.074 konkrete udsendelsessager i henhold til § 30 a, stk. 3, i udlændingeloven. Disse sager er ikke medregnet i tabellen. Se også side 88-93.

Udvikling i sagstal

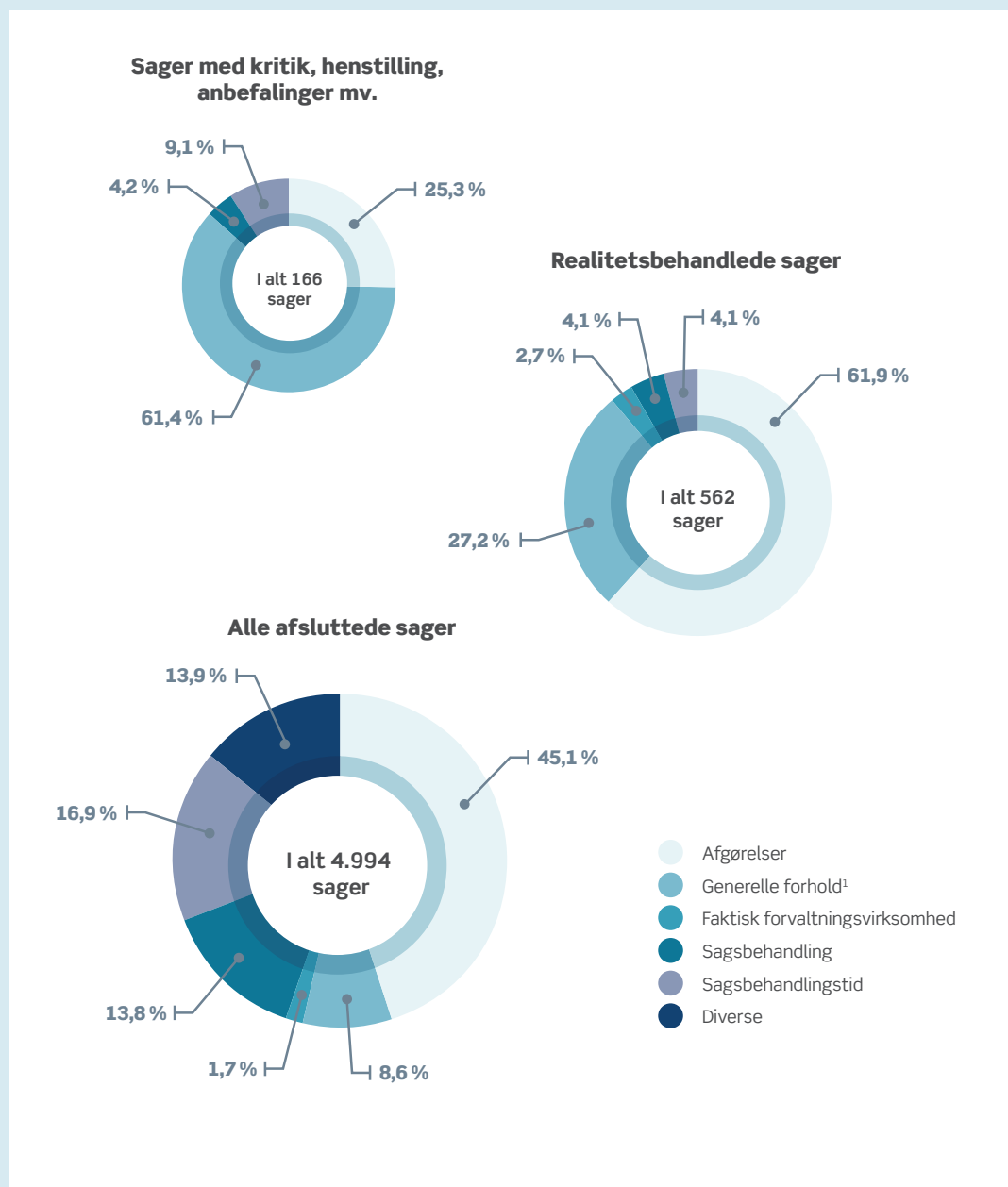

AFSLUTTEDE SAGER

- 1) Som udgangspunkt finder realitetsbehandling sted efter en høring, hvor myndighederne får lejlighed til at udtale sig om sagen. Som realitetsbehandlede sager regnes også sager, som ombudsmanden rejser på eget initiativ, og tilsynssager mv. Det samme gælder sager, som myndighederne har genoptaget, efter at ombudsmanden har bedt om en udtalelse (30 sager i 2014). Hvis der ikke er udsigt til, at der vil blive udtalt kritik eller givet henstilling, kan ombudsmanden vælge at tage stilling til en klage uden høring af myndighederne ved en såkaldt afkortet realitetsbehandling. Som afkortede realitetssager regnes også sager, som ombudsmanden rejser over for myndighederne på eget initiativ, men som han afslutter uden at afgive en egentlig udtalelse, f.eks. på baggrund af myndighedernes svar. Afkortede realitetssager (i alt 208 sager i 2014) er reguleret i ombudsmandslovens § 16, stk. 2, og § 17, stk. 1.
- 2) Ombudsmanden må ikke gå ind i en sag, før alle administrative klagemuligheder er udtømt (ombudsmandslovens § 14). I sager, hvor der stadig er mulighed for at klage i det administrative system, sender ombudsmanden enten sagen videre til myndighederne eller henviser den, der har klaget, til selv at gøre brug af mulighederne for at klage i det administrative system. Ombudsmanden sender også sager videre til myndighederne af andre grunde. I 61 pct. af de sager, der blev afvist foreløbigt i 2014, sendte ombudsmanden (af forskellige grunde) sagen videre til myndighederne.
- 3) Tabellen på side 109 indeholder nærmere oplysninger om årsagerne til, at sager blev afvist i 2014.

Hvad handlede sagerne om i 2014?

1) I tilsynssager er hovedemnet normalt "Generelle forhold".

Udfaldet af afsluttede sager i 2014 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv.	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		

A. Statslige myndigheder (omfattet af ombudsmandens kompetence)

a. Beskæftigelsesministeriet

Departementet	2	1	16	19
ATP's Ankenævn	0	5	5	10
Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP)	0	0	6	6
Arbejdsskadestyrelsen	0	0	53	53
Arbejdstilsynet	0	0	2	2
Center for Klager om Arbejdsløshedsforsikring	0	1	1	2
Fonden for Forebyggelse og Fastholdelse	0	1	0	1
Lønmodtagernes Garantifond	0	0	1	1
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering	0	1	12	13
I alt	2	9	96	107

b. Erhvervs- og Vækstministeriet

Departementet	3	2	7	12
Erhvervsstyrelsen	0	0	5	5
Finanstilsynet	0	0	6	6
Forbrugerombudsmanden	0	1	7	8
Patent- og Varemærkestyrelsen	0	0	1	1
Sikkerhedsstyrelsen	0	0	1	1
Stormrådet	0	0	1	1
Søfartsstyrelsen	0	0	10	10
I alt	3	3	38	44

1) Tabellens del A er overordnet inddelt efter de ministerier, der eksisterede ved årets udgang. Afsluttede sager vedrørende myndigheder, som er nedlagt eller omlagt, er søgt placeret under det ministerområde, hvor kompetencen i sagen lå ved årets udgang.

2) Se note 1 til figuren på side 100.

Udfaldet af afsluttede sager i 2014 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv.	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		
c. Finansministeriet				
Departementet	2	4	9	15
Digitaliseringsstyrelsen	0	1	18	19
Moderniseringsstyrelsen	0	2	10	12
I alt	2	7	37	46
d. Forsvarsministeriet				
Departementet	1	0	5	6
Beredskabsstyrelsen	0	0	1	1
Forsvarsministeriets Personalestyrelse	0	1	2	3
I alt	1	1	8	10
e. Justitsministeriet				
Departementet	7	20	106	133
Arresthuse	5	4	44	53
Civilstyrelsen	0	1	19	20
Datatilsynet	0	1	10	11
Den Uafhængige Politiklagemyndighed	0	1	5	6
Det Grønlandske Erstatningsnævn for Voldsofre	0	0	1	1
Direktoratet for Kriminalforsorgen	1	63	80	144
Erstatningsnævnet	0	1	3	4
Kriminalforsorgen i Grønland, anstalter for domfældte	7	0	0	7
Kriminalforsorgens områdekontorer	4	0	0	4
Kriminalforsorgsinstitutioner	0	0	2	2
Kriminalforsorgspensioner	3	0	0	3
Politiet	7	1	86	94
Politiets Efterretningstjeneste (PET)	0	1	4	5
Politimesteren i Grønland	0	0	2	2
Retslægerådet	1	0	3	4
Rigsadvokaten	0	2	19	21
Rigspolitiet	1	22	37	60
Statsadvokater	2	18	36	56
Statsfængsler	12	3	36	51
Udlændingenævnet	0	11	16	27
Udlændingestyrelsen	0	1	48	49
I alt	50	150	557	757

Udfaldet af afsluttede sager i 2014 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv.	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		

f. Kirkeministeriet

Departementet	1	1	12	14
Menighedsråd	0	0	3	3
Stifter	0	0	13	13
I alt	1	1	28	30

g. Klima-, Energi- og Bygningsministeriet

Departementet	2	0	2	4
Energinet.dk	0	0	5	5
Energistyrelsen	0	0	5	5
Energitilsynet	1	0	3	4
I alt	3	0	15	18

h. Kulturministeriet

Departementet	1	3	9	13
Danmarks Radio	1	1	23	25
Kulturstyrelsen	0	0	1	1
Medienævnet	0	1	0	1
Refusionsudvalget	0	1	2	3
I alt	2	6	35	43

i. Miljøministeriet

Departementet	0	2	5	7
Kystdirektoratet	0	0	1	1
Miljøstyrelsen	0	0	4	4
Natur- og Miljøklagenævnet	0	1	40	41
Naturstyrelsen	0	0	22	22
I alt	0	3	72	75

Udfaldet af afsluttede sager i 2014 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv.	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		

j. Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter

Departementet	0	0	3	3
I alt	0	0	3	3

k. Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold

Departementet	2	3	14	19
Adoptionsnævnet	0	0	1	1
Ankestyrelsen	1	90	625	716
Socialstyrelsen	0	0	2	2
Statsforvaltningen ³	0	0	33	33
Udbetaling Danmark	0	1	96	97
I alt	3	94	771	868

l. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Departementet	0	1	7	8
Fødevareministeriets Klagecenter	3	3	28	34
Fødevarestyrelsen	0	0	8	8
NaturErhvervstyrelsen	0	0	11	11
I alt	3	4	54	61

m. Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Departementet	2	1	28	31
Det Psykiatriske Ankenævn	0	0	1	1
Det Psykiatriske Patientklagenævn	0	0	5	5
Patientombuddet	2	5	45	52
Statens Institut for Strålebeskyttelse	0	0	2	2
Statens Serum Institut	0	0	1	1
Sundhedsstyrelsen	0	0	25	25
Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn	4	2	32	38
I alt	8	8	139	155

- 3) Opgørelsen omfatter sager med Statsforvaltningen som hovedansvarlig myndighed, som er registreret under Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold på grund af deres materielle indhold.

Udfaldet af afsluttede sager i 2014 fordelt på myndigheder mv.				
Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv.	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		
n. Skatteministeriet				
Departementet	4	4	22	30
Køretøjsregisteret	0	0	3	3
Landsskatteretten	1	4	18	23
SKAT	0	2	103	105
Skatteankestyrelsen	1	2	11	14
Skattecentre	0	0	4	4
Vurderingsankenævn	0	1	1	2
I alt	6	13	162	181
o. Statsministeriet				
Departementet	2	5	5	12
I alt	2	5	5	12
p. Transportministeriet				
Departementet	3	2	19	24
DSB	0	0	7	7
Trafikstyrelsen	0	1	11	12
Vejdirektoratet	3	0	16	19
I alt	6	3	53	62
q. Uddannelses- og Forskningsministeriet				
Departementet	0	4	5	9
Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger	0	7	8	15
Styrelsen for Forskning og Innovation	0	0	1	1
Styrelsen for Videregående Uddannelser	0	6	17	23
Uddannelsesinstitutioner	0	2	31	33
Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed (UVVU)	0	1	3	4
I alt	0	20	65	85

Udfaldet af afsluttede sager i 2014 fordelt på myndigheder mv.				
Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv.	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		
r. Udenrigsministeriet				
Departementet	4	2	13	19
Danske repræsentationer i udlandet	0	0	1	1
I alt	4	2	14	20
s. Undervisningsministeriet				
Departementet	0	2	5	7
Klagenævnet for Specialundervisning	0	1	1	2
Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen	0	3	2	5
I alt	0	6	8	14
t. Økonomi- og Indenrigsministeriet				
Departementet	1	2	11	14
Statsforvaltningen ⁴	2	6	126	134
I alt	3	8	137	148
Statslige myndigheder i alt	99	343	2.297	2.739
B. Kommunale og regionale myndigheder (omfattet af ombudsmandens kompetence)				
Kommuner	30	42	1.378	1.450
Regioner	21	6	97	124
Kommunale eller regionale fællesskaber	0	0	3	3
I alt	51	48	1.478	1.577
C. Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence⁵				
Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence	16	5	47	68
I alt	16	5	47	68

4) Opgørelsen omfatter sager med Statsforvaltningen som hovedansvarlig myndighed, som er registreret under Økonomi- og Indenrigsministeriet på grund af deres materielle indhold. Opgørelsen inkluderer bl.a. sager vedrørende Statsforvaltningen som tilsynsmyndighed.

5) Opgørelsen omfatter private institutioner, som er omfattet af ombudsmandens kompetence i forbindelse med OPCAT (den valgfri protokol til FN-konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf) eller på børneområdet, og andre institutioner mv., som er inddraget under ombudsmandens kompetence. I 2014 besluttede ombudsmanden efter ombudsmandslovens § 7, stk. 4, at KL og Danske Regioner skal være omfattet af ombudsmandens virksomhed, i samme omfang som de er inddraget under offentlighedslovens regler.

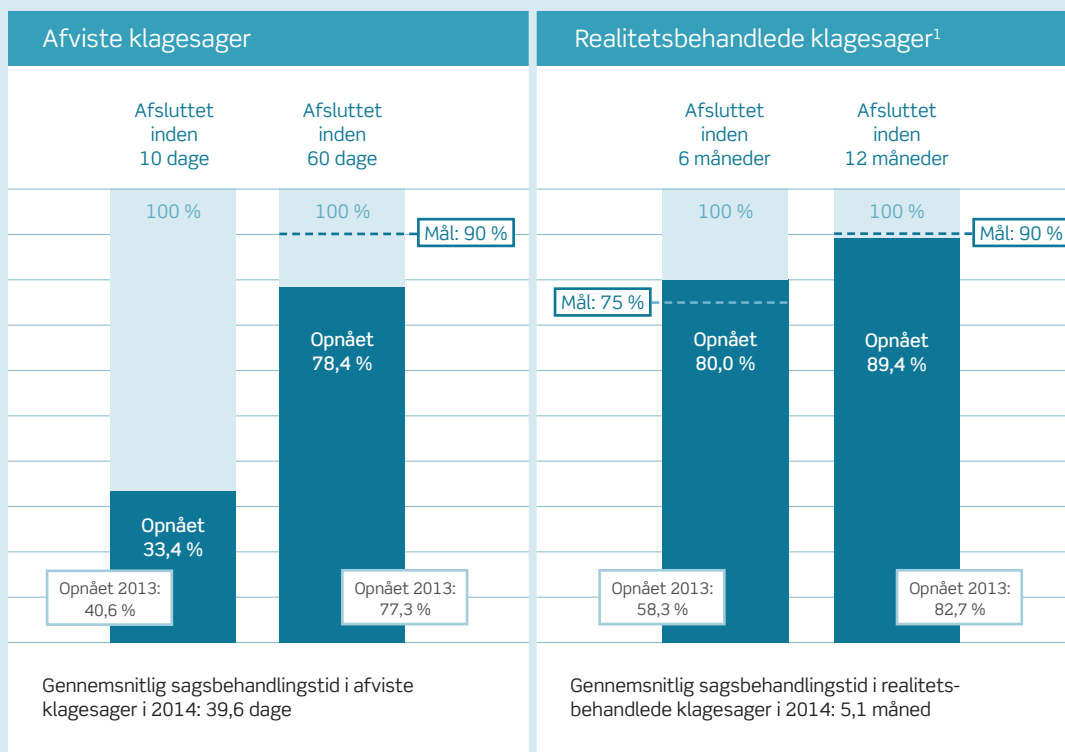
Udfaldet af afsluttede sager i 2014 fordelt på myndigheder mv.				
Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv.	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		
D. Myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence, i alt				
Statslige myndigheder i alt (A)	99	343	2.297	2.739
Kommunale og regionale myndigheder i alt (B)	51	48	1.478	1.577
Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence, i alt (C)	16	5	47	68
I alt	166	396	3.822	4.384
E. Institutioner mv. uden for ombudsmandens kompetence				
1. Domstole mv., jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 2	0	0	81	81
2. Tvistnævn, jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 3	0	0	23	23
3. Andre institutioner, selskaber, virksomheder og personer uden for ombudsmandens kompetence	0	0	266	266
I alt	0	0	370	370
F. Sager, som ikke angik bestemte institutioner mv.				
	0	0	240	240
Året i alt (A-F total)	166	396	4.432	4.994

Afvisningsårsager i 2014

	Afviste sager i alt	Heraf kommunale og regionale sager
1. Endelige afvisninger		
1. Klagen var indgivet for sent (ombudsmandslovens § 13, stk. 3, indeholder en forældelsesfrist på 1 år)	94	32
2. De administrative muligheder for behandling af sagen var ikke udtømt og kunne ikke længere udnyttes (ombudsmandslovens § 14)	56	28
3. Klagen angik en domstol, dommere eller forhold, som var eller kunne forventes bedømt af domstolene, og faldt dermed uden for ombudsmandens kompetence (ombudsmandslovens § 7, stk. 2)	129	19
4. Klagen angik forhold vedrørende Folketinget, herunder lovgivningsspørgsmål, og faldt dermed uden for ombudsmandens kompetence (jf. særligt ombudsmandslovens § 7, stk. 1, modsætningsvist)	38	1
5. Klagen vedrørte andre forhold uden for ombudsmandens kompetence, herunder private retsforhold (jf. særligt ombudsmandslovens § 7, stk. 1, modsætningsvist)	236	3
6. Klagen blev ikke præciseret tilstrækkeligt til, at den kunne behandles, eller klagen blev tilbagekaldt	242	81
7. Forespørgsler mv. uden egentlig klage	443	123
8. Anonyme henvendelser (ombudsmandslovens § 13, stk. 2)	22	2
9. Ombudsmanden valgte ikke at indlede en undersøgelse (navnlig ombudsmandslovens § 16, stk. 1)	1.455	440
Endelige afvisninger i alt	2.715	729
2. Foreløbige afvisninger		
De administrative muligheder for behandling af sagen var ikke udtømt (ombudsmandslovens § 14) ¹	1.717	749
Foreløbige afvisninger i alt	1.717	749
Total (1+2)	4.432	1.478

1) Se note 2 til figuren på side 100.

SAGSBEHANDLINGSTID

1) Se note 1, side 100, om, hvad der forstås ved realitetsbehandlede sager.

ØVRIGT

I 2014 erklærede ombudsmanden sig **inhabil** i en klagesag. Folketingets Retsudvalg overdrog til landsdommer Henrik Bloch Andersen at behandle denne sag. Ombudsmandens kontor ydede sekretariatsbistand ved behandlingen af sagen.

Inatsisartut (det grønlandske parlament) overdrog i 2014 en sag til ombudsmanden som **sætteombudsmand** for Ombudsmanden for Inatsisartut. Færøernes Lagting overdrog ikke nogen sager til Folketingets Ombudsmand som sætteombudsmand for Lagtingets Ombudsmand i 2014.

REGNSKAB 2014

Ombudsmandens almindelige virksomhed

Kroner

Indtægter

Tilskud fra Udenrigsministeriet	808.000
Øvrige indtægter	0
Indtægter i alt	808.000

Udgifter

Løn og pension	51.017.000
Husleje	3.958.000
Personale og organisation, herunder personalevelfærd	463.000
Efteruddannelse	434.000
Bøger og bibliotek	163.000
Faglige databaser (Karnov mv.)	902.000
Aviser og tidsskrifter	244.000
Formidling og kommunikation	448.000
IT-systemer – drift og udvikling	2.181.000
IT-udstyr	395.000
Telefoni og bredbånd	576.000
Reparation og vedligeholdelse af lokaler	398.000
Møbler og inventar	340.000
Rengøring, vask og renovation	212.000
El og varme	514.000
Øvrige lokaleudgifter	230.000
Rejser	484.000
Repræsentation og bespisning	148.000
AUB-bidrag	281.000
Kontorhold	160.000
Porto	123.000
Andre varer og tjenester	475.000
Udgifter i alt	64.146.000
Udgifter i alt, netto	63.338.000
Bevilling på finansloven	65.100.000
Årets resultat	1.762.000

Pensionsudgifter til tjenestemænd

	Kroner
Pensioner til forhenværende tjenestemænd	1.315.000
Bidrag til tjenestemandspension	-1.658.000
Pensionsudgifter til tjenestemænd i alt	-343.000

UDVALGTE OMBUDSMANDSUDTALELSER

Ombudsmanden offentliggør løbende visse udtalelser på ombudsmanden.dk og i ombudsmandens database i Retsinformation (retsinfo.dk). For 2014 drejede det sig om følgende udtalelser:

a. Beskæftigelsesministeriet

Ingen udtalelser på Beskæftigelsesministeriets sagsområde er offentliggjort i 2014.

b. Erhvervs- og Vækstministeriet

2014-13

Erhvervs- og Vækstministeriet havde anvendt embedsværket til at udarbejde oplysningsmateriale om folkeafstemning om patentdomstol. Ombudsmanden afviste en klage over materialets indhold og anvendelsen af embedsapparatet.

2014-32

En særlig tavshedspligtsbestemmelse var til hinder for udtræk fra CVR-registret af det nøjagtige antal ansatte i virksomheder. Udtræk i mindre intervaller end dem, som allerede var fastlagt i registret, kunne ikke foretages ved få og enkle kommandoer.

c. Finansministeriet

2014-17

På det foreliggende grundlag kunne Finansministeriet ikke undtage oplysninger fra aktindsigt om DONG Energy A/S' vurdering af Goldman Sachs' skattemæssige situation ved modtagelse af udbytte fra DONG Energy A/S.

2014-34

Sag rejst på eget initiativ over for Finansministeriet om sikringen af, at nye offentlige IT-systemer overholder de forvaltningsretlige krav.

d. Forsvarsministeriet

Ingen udtalelser på Forsvarsministeriets sagsområde er offentliggjort i 2014.

e. Justitsministeriet

2014-20

Identiteten på de såkaldt hemmelige advokater – "tys-tys-advokater" – kan undtages fra aktindsigt, også når advokaterne ikke længere har den funktion. Myndigheder skal kunne forklare realiteterne bag afslag på aktindsigt – også i sager om PET.

2014-23

Justitsministeriet gav delvist afslag på aktindsigt i et internt dokument. Ombudsmanden fandt, at der skulle ske ekstrahering af flere oplysninger, end Justitsministeriet havde lagt til grund.

2014-36

Afslag på aktindsigt i mindst 600 sager under henvisning til Udlændingestyrelsens ressourceforbrug i forbindelse med anonymisering gav ikke ombudsmanden anledning til bemærkninger.

2014-42

Ombudsmanden vurderede på baggrund af tilsynsbesøg vedrørende personer på tålt ophold i Center Sandholm, at der er grund til, at myndighederne mere samlet gennemtænker, i hvilket omfang det på alle punkter er nødvendigt at opretholde så samlet set belastende og begrænsende livsvilkår for disse personer.

f. Kirkeministeriet

2014-33

En biskop, der tidligere som provst havde deltaget i provstesyn af en præsts tjenestebolig, var inhabil i en klagesag om provstiuvalgets svar angående provstesynene. Stiftsøvrighedens ansatte var også inhabile.

g. Klima-, Energi- og Bygningsministeriet

2014-41

Kritik af Energitilsynets sagsbehandlingstid på 5½ år i en konkret sag. Derudover kritik af tilsynets utilstrækkelige orientering af parterne om årsagerne til, at sagen trak ud, og om, hvornår sagen kunne forventes at være færdigbehandlet.

h. Kulturministeriet

2014-12

Skarp kritik af DR's anvendelse af bl.a. grundlovsstridig censur mod studievært, der – som privatperson – havde skrevet en religionskritisk kronik til et dagblad.

2014-25

Ombudsmanden kunne ikke kritisere afslag på aktindsigt i afdigelsesforklaring til produktionsregnskab for en spillefilm.

i. Miljøministeriet

Ingen udtalelser på Miljøministeriets sagsområde er offentliggjort i 2014.

j. Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter

Ingen udtalelser på Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters sagsområde er offentliggjort i 2014.

k. Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold

2014-18

Ombudsmanden kritiserede, at Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold undtog oplysninger om navne og initialer på medarbejdere i ministeriet fra aktindsigt.

l. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

2014-4

Afslag på aktindsigt i oplysninger om afstamning og foreløbige prøveresultater for genmodificerede planter. Spørgsmål om sammenstød mellem lov om aktindsigt i miljøoplysninger og fortrolighedsbestemmelse i EU-direktiv. Ikke kritik af afgørelserne.

2014-8

Ikke tilstrækkelig dokumentation til, at oplysninger om, hvilke svinebesætninger der var smittet med den multiresistente stafylokobakterie MRSA, kunne undtages fra aktindsigt med henvisning til risiko for stigmatisering af besætningsejerne og deres familier.

m. Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

2014-1

Kritik af Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn for sen offentliggørelse af afgørelser vedrørende lægekritik og kritik af dele af bekendtgørelsen herom.

2014-7

Sundhedslovens § 157 regulerer efter ombudsmandens opfattelse ikke enhver form for videregivelse af elektroniske medicinoplysninger. Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn vil derfor kunne anmode om oplysninger til brug for klagesagsbehandling.

2014-40

Afslag på aktindsigt i internt dokument. Anvendelse af bestemmelserne i offentlighedslovens §§ 28 og 29 om ekstrahering. Dialog mellem myndighed og borger.

n. Skatteministeriet

2014-3

Skatteministeriet afslog aktindsigt i dokumenter udarbejdet af en særlig rådgiver, da der var tale om en opgave knyttet til ministerens funktion som partipolitiker og ikke til hans funktion som minister. Ombudsmanden kunne ikke kritisere afslaget.

2014-6

Ombudsmanden kritiserede, at Landsskatteretten undlod at tage stilling til, om reglerne om frister for at kunne ændre en skatteansættelse (til ugunst for borgeren) var opfyldt, selv om borgerens repræsentant havde frafaldet at gøre gældende, at fristerne ikke var overholdt.

2014-10

En anmodning efter skattekontrollovens § 8 D om oplysninger var ikke en afgørelse. Efterfølgende pålæg af dagbøder var en afgørelse og havde hjemmel i lovens § 9.

2014-14

Store dele af et ministerbetjeningsdokument var underlagt aktindsigt efter reglerne om ekstrahering, da der var tale om oplysninger om sagens faktiske grundlag.

2014-22

Skatteministeriet afslog at behandle en borgers anmodning om aktindsigt, da det ville kræve et uforholdsmæssigt ressourceforbrug. Ombudsmanden udtalte sig om ministeriets dialog med borgeren inden afslaget på aktindsigt.

2014-24

Kritiske bemærkninger til myndighedernes proces ved udviklingen af SKATs IT-system EFI og sikringen af, at det overholder de forvaltningsretlige krav.

2014-37

Anmodning om aktindsigt i brevveksling til brug for juridisk responsum måtte behandles i lyset af, at selve responsummet var offentliggjort. Oplysninger om genoptagelse af ejendomsvurdering var undtaget fra aktindsigt (grundet særlig tavshedspligt).

o. Statsministeriet

2014-28

Statsministeriet afslog efter offentlighedslovens § 33, nr. 5, aktindsigt i "personalesagsoplysninger", der indgik i en ikke-personalesag, uden at foretage en reelt konkret vurdering. Ombudsmanden fandt, at det krævede en konkret vurdering.

p. Transportministeriet

2014-21

Transportministeriet afslog aktindsigt i sine arbejdspladsvurderinger, med henvisning til at de var interne dokumenter. Ombudsmanden påpegede, at mange oplysninger i APV'erne var omfattet af ekstraheringspligt.

2014-27

En anmodning om aktindsigt i oplysninger om flytningen af Kystdirektoratet fra Transportministeriet til Miljøministeriet skulle behandles efter miljøoplysningsloven og den gamle offentlighedslov, da der var tale om miljøoplysninger.

2014-29

Transportministeriet gav afslag på aktindsigt i to interne dokumenter. Ombudsmanden fandt, at der var ekstraheringspligtige oplysninger, og at det var vanskeligt at forstå ministeriets afslag på meraktindsigt.

2014-31

Inspektioner af handicaptilgængeligheden på tre motorvejsrastepladser førte til anbefalinger vedrørende bl.a. skiltnings-, parkerings-, spise- og toiletforhold.

q. Uddannelses- og Forskningsministeriet

Ingen udtalelser på Uddannelses- og Forskningsministeriets sagsområde er offentliggjort i 2014.

r. Udenrigsministeriet

Ingen udtalelser på Udenrigsministeriets sagsområde er offentliggjort i 2014.

s. Undervisningsministeriet

Ingen udtalelser på Undervisningsministeriets sagsområde er offentliggjort i 2014.

t. Økonomi- og Indenrigsministeriet

2014-15

En kommune afslog aktindsigt i visse oplysninger i en forpagtningsaftale, da kendskab hertil kunne svække kommunens fremtidige forhandlingsposition. Ombudsmanden kritiserede afslaget, da det blot byggede på en generel risiko.

2014-16

Offentlighedslovens § 11 om dataudtræk giver ud fra en formålsfortolkning af bestemmelsen ikke ret til udtræk fra CPR's sikkerhedslog.

2014-26

En forening, som var oprettet på privatretligt grundlag af en række offentlige myndigheder, og som skulle levere IT-ydelser til myndighederne, var et selskab omfattet af offentlighedslovens § 4. Foreningen var derfor omfattet af offentlighedsloven.

u. Kommunale og regionale myndigheder

2014-2

Hjemmel for anvendelse af særlige døråbnere på botilbud for demente samt spørgsmål om meddelelse af afgørelse om særlige døråbnere.

2014-5

En kommune havde ikke det fornødne grundlag for at forbyde en borger at møde personligt op hos kommunen under henvisning til bl.a. medarbejdernes tryghed (fremmødeforbud).

2014-9

En kommunes planlagte besparelser på anbringelsesområdet gav ombudsmanden anledning til alvorlig bekymring for, om de allermost udsatte børns retssikkerhed ville komme under pres.

2014-11

Ikke inhabilitet i en sag, hvor en kommune anbragte mor og barn i en plejefamilie, hvor plejefaren samtidig var leder af kommunens Familiehus og kommunens familieplejekonsulenter. Bibeskæftigelse.

2014-19

En kommunes helt utilstrækkelige reaktion på modtagelsen af en lang række underretninger vedrørende to socialt meget udsatte børn førte til alvorlig kritik fra ombudsmanden.

2014-38

Inspektion af handicaptilgængeligheden på afstemningsstedet Kalbyrisskolen i Næstved Kommune førte til anbefalinger vedrørende parkerings-, adgangs- og toiletforhold og vedrørende valglokalets og stemmerummenes indretning.

2014-39

Inspektion af handicaptilgængeligheden på afstemningsstedet Herlufsholm Hallen i Næstved Kommune førte til anbefalinger vedrørende skiltnings-, parkerings- og toiletforhold.

2014-43

Under et tilsynsbesøg på et børne- og ungdomspsykiatrisk center overværede ombudsmanden, at de ansatte uden hjemmel i psykiatriloven anvendte tvang over for en dagpatient. Ombudsmanden anså forholdet for meget kritisabelt.

v. Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence

2014-30

En klage over Metroselskabet I/S faldt uden for kerneområdet for ombudsmandens virksomhed, og ombudsmanden henviste klager til at søge tvisten løst ved domstolene.

w. Institutioner mv. uden for ombudsmandens kompetence

2014-35

En fond var ikke omfattet af offentlighedslovens § 3, stk. 1, nr. 2. Loven – herunder dens regler om aktindsigt – fandt således ikke anvendelse på fondens virksomhed, ligesom fonden ikke var omfattet af ombudsmandens kompetence.

NYHEDER OFFENTLIGGJORT PÅ OMBUDSMANDENS HJEMMESIDE I 2014

Nyhederne kan læses i deres fulde længde på ombudsmanden.dk.

10. januar

Ikke kritik af afslag på humanitær opholdstilladelse til HIV-smittet

Ombudsmanden kan ikke kritisere, at Justitsministeriet gav en HIV-smittet kvinde afslag på humanitær opholdstilladelse uden at undersøge, om hun kan få behandling i sit hjemland. Det er resultatet af en sag, som ombudsmanden for nylig har afsluttet.

16. januar

Folketingets Ombudsmand effektiviserer

Organisering og arbejdsgange har været under kritisk lup hos Folketingets Ombudsmand. Resultatet bliver bl.a. en helt ny struktur, der træder i kraft 1. februar 2014. Den nye organisering skal give de ca. 100 medarbejdere bedre mulighed for at behandle klager hurtigt, men også plads til i endnu højere grad at fokusere og gå i dybden, når en sag er principiel eller vigtig.

21. januar

Ombudsmanden: Vi skal også være hurtige i aktindsigtssager

Journalister og andre skal have hurtigt svar fra myndighederne, når de søger om aktindsigt. Det følger af den nye offentlighedslov. Nu varsler ombudsmanden også højere tempo, når han modtager klager over myndighederne i aktindsigtssager.

22. januar

Ombudsmanden tilfreds med udsigt til hurtigere behandling af førtidspensionssager

Københavnere, der har søgt om førtidspension i slutningen af 2012, kan som hovedregel forvente et svar inden udgangen af januar 2014. Og størstedelen af nye ansøgere kan forvente svar inden for tre måneder. Det skriver Københavns Kommune i en redegørelse til Folketingets Ombudsmand, som er tilfreds med, at der er fundet en løsning på de lange sagsbehandlingstider på førtidspensionsområdet.

27. januar

Ombudsmanden ind i sag om fikseret indsat

En mand, der er erklæret uegnet til fængselsstraf, har i flere måneder ventet i Vestre Fængsel på en plads i en særligt sikret retspsykiatrisk afdeling. Det fremgår af flere artikler i pressen. Folketingets Ombudsmand har netop bedt Kriminalforsorgen redegøre for forløbet, herunder hvor ofte og hvor længe manden har været fikseret.

...

Forholdene for psykiatriske patienter er udpeget som et tema for ombudsmandens tilsynsbesøg i 2014, hvor bl.a. tvang er i fokus.

30. januar

Ny PET-chef skal redegøre for medarbejdernes ytringsfrihed

Ombudsmanden har bedt den nye chef for Politiets Efterretningstjeneste om at uddybe nogle udtalelser, der fremkom under et interview, som blev offentliggjort på www.dr.dk/nyheder den 24. januar 2014.

I interviewet gav PET-chefen bl.a. udtryk for, at det er uacceptabelt, hvis medarbejderne går til pressen med forhold, der normalt skal løses internt i tjenesten.

3. februar

Ombudsmanden tilfreds med, at ATP genoptager omkring 100 sager

ATP genoptager nu ca. 100 sager, hvor seniorer mellem 60 og 65 år har gjort gældende, at de ikke har modtaget ATP's breve om deres beskæftigelsesgrad. Derfor stopper ombudsmanden sin undersøgelse.

...

Folketingets Ombudsmand henvendte sig til ATP og Ankenævnet for ATP m.m. efter at have modtaget adskillige klager fra borgere over 60 år, der fortalte, at de ikke havde modtaget ATP's breve med opgørelse af beskæftigelsesgrader og derfor ikke havde haft mulighed for at gøre rettidig indsigelse.

4. februar

Forsinket offentliggørelse af kritik af sundhedspersoner var særdeles beklagelig

Når en sundhedsperson får kritik af Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn for alvorlige eller gentagne forsømmelser, skal kritikken offentliggøres på internettet med bl.a. sundhedspersonens navn. Ombudsmanden kritiserer nu, at nogle afgørelser først er offentliggjort, op til 1½ år efter at afgørelsen er truffet.

25. februar

Nye instrukser skal sikre døende spædbørn efter tidlig fødsel eller abort fornøden omsorg

Alle landets fødeafdelinger har nu lokale instrukser for, hvordan sundhedspersonalet skal yde omsorg for "levendefødte, uafvendeligt døende spædbørn" efter ekstremt tidlige fødsler eller aborter. Det har Sundhedsstyrelsen oplyst over for ombudsmanden, der rejste sagen i foråret 2011.

11. marts

Ombudsmand: Alle regler skal følges, når demente holdes inde

Når en dement plejehjemsbeboer ikke længere forstår, at hun f.eks. skal have sko og overtøj på om vinteren, må personalet beskytte hende. Det kan bl.a. ske ved at opsætte en særlig døråbner, så kvinden ikke kan gå ud. Den slags indgreb er udtryk for omsorg, men samtidig også brug af magt, der kræver, at både personale og kommune lever op til en række regler. At det ikke altid sker, fremgår af en sag, som ombudsmanden rejste efter et tilsynsbesøg på et plejehjem i Esbjerg.

13. marts

Ikke aktindsigt i særlige rådgiveres bistand til ministrenes partipolitiske arbejde

En særlig rådgiver har mulighed for at bistå en minister i partipolitisk arbejde, også selv om rådgiveren er lønnet af ministeriet. I de tilfælde er der ikke aktindsigt i den særlige rådgivers arbejde.

Det illustreres af en ny udtalelse fra ombudsmanden om to sager, hvor journalister ikke fik lov til at se mails om øremærket barsel afsendt af skatteministerens særlige rådgiver.

21. marts

Ombudsmanden: Ingen undersøgelse af Patientombuddet

Folketingets Ombudsmand vil ikke på nuværende tidspunkt iværksætte en større undersøgelse af Patientombuddet. Det har ombudsmanden svaret Lægeforeningen, efter at foreningen i et brev til ombudsmanden har peget på en række fejl hos Patientombuddet og opfordret ombudsmanden til at gennemføre en generel undersøgelse af sagsbehandlingen i Patientombuddet.

28. marts

Ombudsmandens internationale arbejde i 2013

Folketingets Ombudsmand offentliggør for første gang en samlet rapport om det internationale arbejde i året, der er gået.

7. april

Alvorlig kritik af psykiatrisk center for at tvinge dreng i skole

En 9-årig psykisk syg dreng med autisme, der opholdt sig i gården på Bispebjerg Børne- og Ungdomspsykiatriske Center, nægtede at komme indenfor til undervisningen på den interne skole. Derfor tog to ansatte fat i drengen og trak ham ind, mens han satte sig til modværge.

Situationen fremgår af en netop offentliggjort redegørelse fra Folketingets Ombudsmand og kaldes meget kritisabel.

11. april

Ombudsmanden undersøger forhold for psykisk syge i Vestre Fængsel

Folketingets Ombudsmand har bedt Direktoratet for Kriminalforsorgen og Københavns Fængsler om at udtale sig nærmere om forholdene for indsatte med psykisk sygdom på Vestre Fængsels hospitalsafdeling, Vestre Hospital.

14. april

Ombudsmand alvorligt bekymret for kommunal spareplan for anbragte børn

En intern spareplan på anbringelsesområdet i Guldborgsund Kommune får nu ombudsmanden til i alvorlige vendinger at advare om risikoen for, at børnenes rettigheder ikke respekteres.

22. april

Ombudsmanden kan fremover behandle aktindsigtsklager over KL og Danske Regioner

Ombudsmanden har besluttet at inddrage KL og Danske Regioner under sin virksomhed på de områder, hvor den nye offentlighedslov også dækker de to foreninger.

24. april

Ombudsmanden ser på privatskolebørns rettigheder

Har børn på private grundskoler ret til at blive hørt, inden skolen træffer afgørelse om at bortvise og udskrive dem? Det spørgsmål har Folketingets Ombudsmand nu bedt Undervisningsministeriet om at overveje.

29. april

Kommuner skal have god grund til at forbyde borgere adgang

Hvis en kommune vil give en borger forbud mod at møde op hos kommunen – et såkaldt fremmødeforbud – kræver det vægtige grunde. Det viser en ny udtalelse fra Folketingets Ombudsmand i en sag, hvor en kommune flere gange havde givet en borger et sådant forbud, bl.a. med henvisning til medarbejdernes tryghed.

2. maj

Ombudsmand afslutter sag om ytringsfrihed i PET

Det var ikke et forsøg på at begrænse de ansattes ytringsfrihed, da den nye chef for Politiets Efterretningstjeneste (PET) i et DR-interview i januar gav udtryk for, at det var uacceptabelt, hvis medarbejderne gik til pressen og fortalte om ting, der normalt skal løses internt i tjenesten.

6. maj

Ombudsmanden afviser klage over oplysningskampagne om folkeafstemning om patentdomstol

Ombudsmanden har besluttet ikke at indlede en undersøgelse af Erhvervs- og Vækstministeriets oplysningskampagne om folkeafstemningen den 25. maj 2014 om EU-patentdomstolen, herunder af spørgsmålet om regeringens brug af embedsapparatet. Det fremgår af et svar, som ombudsmanden har sendt til klageren.

8. maj

Ombudsmand stopper undersøgelse af forhold på Regionshospitalet Holstebro

Folketingets Ombudsmand er tilfreds med de oplysninger, han har fået fra Region Midtjylland om forholdene for psykiatriske patienter på Regionshospitalet Holstebro. Han foretager sig derfor ikke mere i sagen.

13. maj

Skarp kritik af censur mod DR-studievært

Danmarks Radio kan i visse tilfælde have ret til at omplacere f.eks. studieværter, hvis de offentligt giver udtryk for markante personlige holdninger og på den måde skader Danmarks Radios upartiskhed. Men i en sag om studievært Adam Holm er Danmarks Radio gået helt galt i byen og har bl.a. iværksat censur i strid med grundloven. Det er de centrale budskaber i en redegørelse fra ombudsmanden om sagen.

20. maj

Store dele af ministerbetjeningsdokument var omfattet af retten til aktindsigt

Skattemyndighederne gik for vidt, da de helt undtog et notat fra SKAT fra aktindsigt efter den såkaldte ministerbetjeningsregel. Det viser en af de første ombudsmandssager om den mest kontroversielle bestemmelse i den nye offentlighedslov.

2. juni

Ombudsmanden deltager i folkemødet på Bornholm

Ombudsmand Jørgen Steen Sørensen diskuterer kontrollen af den offentlige forvaltning med rigsrevisor og Statsrevisorerne, når Hans Engell har magtens kontrollanter i krydsild.

6. juni

Ombudsmanden: Ikke tilstrækkeligt grundlag for at hemmeligholde MRSA-oplysninger

Myndighederne havde ikke tilstrækkeligt grundlag for at hemmeligholde, hvilke svinebesætninger der er smittet med penicillin-resistente stafylokokker (MRSA). Det fremgår af en ny udtalelse fra ombudsmanden.

10. juni

Ombudsmanden glæder sig over, at spareplan for anbragte børn ikke blev gennemført

En omfattende spareplan på anbringelsesområdet i Guldborgsund Kommune fik for nylig ombudsmanden til alvorligt at advare mod risikoen for, at børnenes rettigheder ikke blev respekteret.

Nu har Guldborgsund Kommune underrettet ombudsmanden om, at spareplanen – der bl.a. havde som mål at hjemtage 30-40 procent af de børn, der var anbragt i plejefamilier – ikke bliver gennemført.

25. juni

Markant kortere sagsbehandlingstider i landbrugsstøttesager

Fødevarerministeriets Klagecenters gennemsnitlige sagsbehandlingstider i landbrugsstøttesager er faldet markant i løbet af det seneste år. Det fremgår af en redegørelse, som Folketingets Ombudsmand har modtaget fra Fødevarerministeriet.

...

I forbindelse med nogle konkrete sager blev ombudsmanden i løbet af 2010 opmærksom på, at Fødevarerministeriets Klagecenter modtog et stærkt stigende antal klager i sager om landbrugsstøtte. De mange klager medførte en forventet sagsbehandlingstid på op mod 2 år. Ombudsmanden bad derfor Fødevarerministeriet om at redegøre nærmere for udviklingen i sagsbehandlingstiderne og for initiativer, som skulle nedbringe sagsbehandlingstiden.

3. juli

Ministerium bør udlevere navne på medarbejdere

Navne på offentligt ansatte kan som udgangspunkt ikke hemmeligholdes. Heller ikke selv om de ansatte ikke har cheftitler. Det følger af offentlighedsloven og illustreres af en ny udtalelse, hvor Folketingets Ombudsmand skarpt kritiserer Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold.

4. juli

Tidligere hemmelige advokater kan undtages fra aktindsigt

Identiteten på de såkaldt hemmelige advokater – "tys-tys-advokater" – kan undtages fra aktindsigt, også når advokaterne ikke længere har denne funktion. Det har Folketingets Ombudsmand nu godkendt. De hemmelige advokater beskikkes i forbindelse med aflytninger og andre indgreb i meddelelshemmeligheden i bl.a. sager om PETS efterforskning af terrorisme.

9. juli

Socialt udsat søskendepar blev svigtet af kommune

Folketingets Ombudsmand kritiserer skarpt, at to socialt meget udsatte børn alt for sent fik hjælp af deres kommune. Han kalder i sin udtalelse kommunens svigt "fuldstændig uforvarsligt".

23. august

Ombudsmand: Fokuser på de klassiske forvaltningsværdier

I en kronik i Berlingske i dag kommenterer ombudsmand Jørgen Steen Sørensen den aktuelle debat om "normskred" i centraladministrationen i København på en række problematiske enkeltsager.

1. september

Ændret praksis for børn, der vil tilbage til Danmark

Udlændingemyndighederne har justeret vurderingen af, om udenlandske børn kan vende tilbage til Danmark, hvis de f.eks. har været på såkaldt genopdragelsesrejse i hjemlandet. Det sker, efter at ombudsmanden på eget initiativ rejste en sag om myndighedernes opfølgning på en højesteretskendelse fra november 2012.

2. september

Ombudsmanden intensiverer fokus på borgernes retssikkerhed i IT-systemer

Howdan sikrer myndighederne, at det digitale restanceinndrivelsessystem EFI bliver indrettet, så sagerne behandles efter reglerne – f.eks. forvaltningslovens bestemmelser om ret til aktindsigt, partshøring og begrundelse? Det spørgsmål har ombudsmanden fulgt, siden loven om EFI blev vedtaget tilbage i 2005.

Ombudsmanden har nu – efter en meget lang proces, og efter at EFI delvist er sat i drift – modtaget en beskrivelse fra SKAT og Skatteministeriet, der er tilstrækkeligt dækkende. Samtidig med at ombudsmanden derfor slutter sagen, fremsætter han en række kritiske bemærkninger om myndighedernes manglende opmærksomhed på problemstillingen undervejs i systemudviklingen.

12. september**Udsigt til bedre forhold for indsatte med psykisk sygdom i Vestre Fængsel**

Bedre faciliteter og bedre behandling af de indsatte med psykisk sygdom. Det har Vestre Fængsel stillet i udsigt, efter at Folketingets Ombudsmand to gange har været på tilsyn i fængslets hospitalsafdeling, Vestre Hospital, og efterfølgende spurgt ind til de indsattes forhold.

13. september**Ny afgørelse i MRSA-sag**

...

Fødevarestyrelsen har nu orienteret ombudsmanden om, at der er truffet ny afgørelse i sagen, og at styrelsen har besluttet at give aktindsigt i MRSA-oplysningerne.

...

MRSA-oplysningerne er imidlertid ikke udleveret endnu. Det hænger sammen med, at Landbrug og Fødevarer efter afgivelsen af ombudsmandens udtalelse har anlagt sag mod Fødevarestyrelsen med påstand om, at oplysningerne ikke kan udleveres.

15. september**DR frafalder ledelsesreaktioner over for DR2-vært**

En religionskritisk kronik af studievært Adam Holm, DR2, får ingen ledelsesmæssige konsekvenser for ham. Det skriver DR's ledelse i et brev til Folketingets Ombudsmand.

16. september**Forening oprettet af kommuner omfattet af offentlighedsloven**

Foreningen SBSYS, som er oprettet af en række kommuner og andre offentlige myndigheder, er omfattet af offentlighedsloven og dermed reglerne om aktindsigt. Det slår Folketingets Ombudsmand fast i en ny udtalelse.

17. september**Ministerbetjeningsregel kunne ikke bruges til at hemmeligholde oplysninger om flytning af Kystdirektoratet**

Transportministeriet burde have brugt miljøoplysningsloven og ikke den nye offentlighedslov, da ministeriet behandlede en journalists anmodning om aktindsigt i dokumenter om flytning af Kystdirektoratet fra Transportministeriet til Miljøministeriet. Det er ombudsmandens konklusion i en ny udtalelse.

Udtalelsen har væsentlige konsekvenser, fordi betingelserne for at få aktindsigt er lempeligere i miljøoplysningsloven end i offentlighedsloven.

7. oktober**Ombudsmanden ser nærmere på ministeriernes brug af ministerbetjeningsreglen**

Folketingets Ombudsmand har netop bedt samtlige ministerier om at opgøre antallet af aktindsigtssager, hvor de har brugt den såkaldte ministerbetjeningsregel. Ombudsmanden har samtidig bedt ministerierne om at oplyse, i hvor mange af disse sager de som led i meroffentlighed alligevel valgte at udlevere materialet.

7. oktober**Ombudsmanden har fået flere funktioner**

Folketingets Ombudsmands beretning for 2013 er netop offentliggjort, og den giver for første gang et samlet overblik over det stigende antal opgaver, som ombudsmanden varetager.

27. oktober

Ombudsmanden undersøger ikke beslutning om at suspendere udlevering af MRSA-oplysninger

...

De tre journalister har efterfølgende klaget til ombudsmanden over beslutningen om at suspendere udleveringen af MRSA-oplysningerne.

Ombudsmanden har besluttet ikke at undersøge dette spørgsmål.

3. november

Ombudsmandens kommentar til Skattesagskommissionens beretning

I anledning af Skattesagskommissionens beretning udtaler Folketingets Ombudsmand Jørgen Steen Sørensen:

"Jeg konstaterer, at skattemyndighederne ifølge Skattesagskommissionen har givet urigtige oplysninger til den tidligere ombudsmand i forbindelse med en sag om aktindsigt. (...)"

9. december

Ombudsmanden afventer Justitsministeriets undersøgelser i Eritrea-sagen

Folketingets Ombudsmand har besluttet ikke på nuværende tidspunkt at gå ind i den såkaldte Eritrea-sag. Det skyldes, at Justitsministeriet har oplyst, at ministeriet selv har iværksat undersøgelser af sagen.

10. december

Myndigheder får bedre juridisk hjælp til IT-systemer

En bred vejledningsindsats skal hjælpe offentlige myndigheder med at overholde forvaltningsloven og andre forvaltningsretlige krav, når de indretter IT-systemer. Det er resultatet af en sag, som Folketingets Ombudsmand har rejst.

16. december

Ombudsmanden rejser spørgsmål om forholdene for personer på tålt ophold i Center Sandholm

Der er grund til at gennemtænke, om det på alle punkter er nødvendigt at opretholde så belastende og begrænsende livsvilkår for personer på tålt ophold i Center Sandholm.

Det skriver Folketingets Ombudsmand i en redegørelse om tålt ophold, som han netop har offentliggjort og sendt til udlændingemyndighederne, Dansk Røde Kors og Folketinget. Redegørelsen bygger på ombudsmandens tilsynsbesøg i Center Sandholm sammen med Institut for Menneskeretigheder og DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur.

17. december

Status i Eritrea-sagen

Justitsministeriet har i dag sendt Udlændingestyrelsens udtalelse af 16. december 2014 til ombudsmanden. (...)

Det fremgår af Justitsministeriets brev til ombudsmanden, at Justitsministeriet ikke "på nuværende tidspunkt [vil] bede Udlændingestyrelsen om yderligere redegørelser om forløbet". Justitsministeren har samtidig i en pressemeddelelse udtalt, at hun nu "vil afvente ombudsmandens overvejelser".

...

Ombudsmanden har (...) i dag bedt Justitsministeriet om udtrykkeligt at oplyse, om ministeriets brev betyder, at Justitsministeriet – som øverste ansvarlige myndighed på området – ikke finder grund til at foretage sig mere i forbindelse med Udlændingestyrelsens udarbejdelse af fact finding-rapporten om Eritrea.

Sag nr. 14/00677

En 17-årig grønlander var anklaget for en alvorlig forbrydelse og blev varetægtsfængslet i en grønlandsk anstalt for voksne dømt. Allerede ved første retsmøde bad politiet om, at den anklagede blev anbragt uden for anstalten. Det blev de sociale myndigheder bedt om at sørge for. Men dagene gik, uden at der blev fundet en plads til den unge grønlander. Tre uger efter varetægtsfængslingen begik den unge selvmord.

Ombudsmanden blev orienteret om dødsfaldet af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Han var usikker på, om de grønlandske sociale myndigheder havde gjort nok for at finde en egnet plads til den unge. Ombudsmanden kunne dog ikke tage spørgsmålet op, da de sociale myndigheder i Grønland hører under selvstyret. I stedet sendte ombudsmanden sagens akter til den grønlandske ombudsmand, som netop havde sat særligt fokus på børn og unges forhold.

Ombudsmanden får besked om alle selvmord og selvmordsforsøg i kriminalforsorgens institutioner. Det gælder også den grønlandske kriminalforsorg, da den hører under rigsfællesskabet.

Sag nr. 14/03263

Justitsministeriet bestemte, at en psykisk syg iraner skulle udrejse, selv om hans psykiater advarede mod det. Psykiateren var bekymret for, om iraneren ville have råd til medicin og adgang til anden nødvendig behandling i sit hjemland. Derfor søgte iraneren om humanitær opholdstilladelse.

Ministeriet var opmærksom på, at sundhedstilbuddet i Iran ikke svarede til det danske, men mente ikke, at det kunne begrunde humanitær opholdstilladelse.

Ombudsmanden afsluttede sagen, da han ikke mente, at han ville kunne kritisere ministeriets afgørelse, som byggede på vurderinger og afvejninger.

Ombudsmanden går normalt ikke ind i myndighedernes skønsvæjning, medmindre der er særlige omstændigheder – f.eks. hvis der mangler oplysninger i sagen, eller hvis myndighederne har forskelsbehandlet borgere uden god grund.

Sag nr. 14/02740

Samarbejdsproblemer med både leder og kolleger førte til, at en medarbejder i et direktorat fik en advarsel og senere blev fyret. Medarbejderen mente ikke, at han havde gjort noget galt, og klagede til ombudsmanden over både advarslen og fyringen.

Ombudsmanden kunne ikke kritisere, at medarbejderen havde fået en advarsel. Og selve afskedigelsen ville ombudsmanden ikke tage stilling til, fordi medarbejderens fagforening kunne have sendt sagen til behandling i det fagretlige system.

Efter praksis behandler ombudsmanden normalt ikke sager, som kan afgøres i det fagretlige system.

Sag nr. 13/00621

Det fik ombudsmanden til at reagere, da et dagblad beskrev, at patienter på en retspsykiatrisk afdeling blev udsat for vold og ydmygelser fra de ansatte. Regionen havde med det samme reageret på artiklen ved at indlede en undersøgelse af forholdene på afdelingen, og ombudsmanden bad regionen underrette ham om sagens gang.

Undersøgelsen viste, at et mindre antal medarbejdere havde udviklet en hård tone, nedsettende sprog og upassende adfærd over for patienterne, og at der var stor forskel fra afsnit til afsnit på, hvordan ledelsen reagerede på klager over personalets adfærd fra patienter eller kolleger. Psykiatri- og socialledelsen i regionen iværksatte otte initiativer for at komme problemerne til livs og orienterede ombudsmanden om, hvordan arbejdet med initiativerne forløb.

Da det stod klart, at der var blevet taget hånd om problemerne på afdelingen, afsluttede ombudsmanden sin sag.

Medieomtale er ofte anledning til, at ombudsmanden går ind i en sag på eget initiativ.

Sag nr. 14/04682

Under et tilsynsbesøg på et opholdssted talte medarbejdere fra Ombudsmandens Børnekontor med moren til en dagelev på den interne skole. Moren var utilfreds med, at hendes søn ikke fik tilbudt en ordblindetest.

Ombudsmanden skrev til kommunen om morens ønske. I kommunens svar til moren skrev en læsekonsulent bl.a., at det var kommunens vurdering, at drengen ikke kunne testes for ordblindhed, fordi han havde indlæringsvanskeligheder og et meget dårligt sprog.

Ombudsmandens Børnekontor tager på tilsynsbesøg på både offentlige og private institutioner for børn.

Folketingets Ombudsmand

Gammeltorv 22
DK-1457 København K

Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk